

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

הלכות סוכה סימן תרכד תרבה תרכו

יום-כפורים, (יו) ויש לזה התרה, ואין לנהוג בחומרא זו משום דיש לחוש שיבוא לידי סכנה (אור זרוע). מי שמתענה תענית חלום למחרת יום-כפור אין צריך להתענות כל ימיו (מנהגים). אין אומרים (י) תחנות (יח) ולא 'צו"ץ'^(כ) מיום-כפור עד סוכות. והמדקדים (ט) מתחילים מיד במוצאי-יום-כפור בעשיית הסוכה כדי לצאת ממצוה אל מצוה (מהרי"ל ומנהגים והג"מ פ"ב דברכות, מהרי"ו):

הלכות סוכה

תרכה ובו סעיף אחד:

א "בסוכות תשבו שבעת ימים וגו' (א) כי בסוכות הושבתי את בני ישראל", הם ענני כבוד שהקיפם בהם לבל יכם שרב ושמש: [*] (ב) ומצוה (ב) לתקן הסוכה מיד לאחר יום-כפור, דמצוה הבאה לידו אל יחמיצנה (מהרי"ל):

תרכו העושה סוכה תחת האילן או תחת הגג, ובו ג' סעיפים:

א (אין לעשות סוכה (א) תחת (ב) [ב] בית או אילן). והעושה סוכתו *תחת האילן, יש אומרים א משנה סוכה ט' **שערי תשובה**

הובא כבי"ש, שם, ומ"מ נראה שאינו רק למימרא רמצי למעבר הכי, אבל פשיטא שאם אירע שעדיין יום יאמרו אותו כיום אפילו בשבת וכמ"ש במג"א: [*] ומצוה כו'. ובא"ר משמע שאין לתקן הסוכה מכל וכל קודם יו"ט ומפרש עפ"י המדרש למה אנו עושין סוכות אחר יו"ט שמה יצא ריבנו לגלות כו', ע"ש, והוא סמך בעלמא, רוודאי מה שהסוכה היא רוגמת גלות אינו רק מחמת הישיבה אבל לא העשייה, וא"כ ארבה היה טוב להקדים מטעם שכתב, שמצוה זו שעשה הסוכה צטרף להכריע לכף-זכות כמ"ש הלבוש לענין קידוש הלבנה. ועיין בבר"י כתב שהמדקדים עושים הרפנות ועצי הסכך קודם יו"ט ובמוצאי יו"ט מניחים הסכך אם לא כולו מקצתו, ע"ש. ועיין בספר אור-צדיקים להר"מ פאפיר"ש שיש להרבות בצדקה ערב סוכות, ומהר"ח היה מחלק הקופה לעניים ערב סוכות (עיין בפרע"ח טעם הרב). וטוב להרליק ד' נרות בסוכה נגד ד' צדיקים כו', ע"ש, והביאו בק"א למח"ב. וכתב באר"עקב בח"מ סימן ח דאע"ג דק"ל כיון שנתמנה פרנס על הצבור אסור לעשות מלאכה בפני ג', מ"מ סוכה שרי. ועיין בקידושין פ' עשרה יוחסין ובליקוטי מהרי"ל: [ב] בית. עבה"ט. וע"ש בגו"ר הטעם דהא שלג אינו חוצץ בפני הטומאה לא חשיב מידי להיות תקרה ע"ג סוכה, ע"ש:

משנה ברורה

על עצמו בנדר: (יז) ויש לזה התרה. היינו, אם נתחרט על זה ואינו רוצה לעשות כן, רשאי להתיר לעצמו בפני שלשה על-ידי פתח וחרטה. ואם התנה בפירוש שאין עושה כן רק שנה זו ואין מקבל על עצמו שיעשה כן בכל שנה, (כ) אין צריך התרה. ומה שכתב שאין לנהוג בחומרא זו, כי באמת מדינא אין לחוש, דאנן בקיאים בקביעא דירחא ואין עושין כן רק משום מנהג אבותינו, וכיום-הכפורים (כ"א) לא נהגו אבותינו כן, אס"כ למה ננהוג אנחנו: (יח) ולא 'צו"ץ'^(כ) וכו'. ולא (כג) פרקים ולא 'שיר המעלות', (כג) אבל 'למנצח' ו'אל ארך אפים' אומרים. ויש מקומות שבערב סוכות אין אומרים 'למנצח', אבל 'אל ארך אפים' אומרים: (יט) מתחילים. וביום המחרת (כד) יעשה כולה, כמו שכתב בסימן תרכה:

א (א) "כי בסוכות הושבתי וכו'", הם ענני כבוד וכו'. ודוגמא לזה צונו לעשות סוכות, כדי שזכור נודאותיו ונפלאותיו. ואף-על-פי שיצאנו ממצרים בחודש ניסן לא צונו לעשות סוכות באותו הזמן, לפי שהוא ימות הקיץ ודרך כל אדם לעשות סוכות לצל ולא היתה ניכרת עשייתנו שהם במצות השם יתברך, ולכן צוה אותנו שנעשה בחודש השביעי שהוא זמן הגשמים ודרך כל אדם לצאת מסוכתו לביתו, ואנחנו יוצאין מן הבית לישב בסוכה, כזה מראה שהוא עושה לשם מצות השם יתברך [טור]. וכתבו האחרונים, שיכוין בשיבתה שצונו הקדוש-ברוך-הוא לישב בסוכה זכר ליציאת מצרים, וגם זכר לענני כבוד שהקיפן אז עלינו להגן עלינו מן השרב והשמש. וכל זה לצאת ידי המצוה כתיקונה, הא דיעבד יוצא כל שכיון לצאת לבד [פמ"ג]: (ב) ומצוה לתקן הסוכה מיד וכו'. אף דכבר כתבו לעיל בסוף סימן תרכד, התם כלילה התחלה בעלמא, ולמחרת מתקן כולה אם אפשר; גם שם איירי לענין מדקדק במעשיו, יתחיל דבר-מה בסוכה מיד כלילה, ומי שאין מדקדק, על-כל-פנים ביום המחרת אחר יציאה מכית-הכנסת יתחיל ויגמור כולה אם אפשר, ואפילו הוא ערב-שבת עד חצות, ואחר זה יש לומר דאסור [פמ"ג]:

א (א) תחת בית וכו'. דבעינן שתהא הסוכה תחת אויר השמים, דכתיב "בסוכות תשבו" (ב) חסר וי"ו, דהיינו כאחת [שלא יסוכך עליה בשני קירוי], ולא בסוכה שתחת סוכה או תחת הבית או אילן, וביתו גופא אף אם ירצה לישב בה כהג לשם

שער הציון

(כ) מגן-אברהם ומטה-אפרים: (כ"א) כי רוב הצבור אין יכולין להתענות ב' ימים ולא תקנו בזה לעשות שני ימים: (כ"ב) סידור דרך-החיים בשם אליה רבה: (כ"ג) מטה-אפרים: (כ"ד) פרי-מגדים: (ב) גמרא:

(א) היינו 'צדקתך צדק'. וצו"ץ הוא קיצור התיבות [ר"ת] הראשונות שבג' הפסוקים — צ'דקתך ו'צדקתך צ'דקתך.

(6) [לעיל דף קה: ע"א],
(7) [לעיל כ"ג: א] לקמן
(8) [לעיל כ"ג: א] נזכרים
(9) נזכרים כה. [כל הסוגיא
ע"ש כמה וכמה שינויים]
לקמן לע"ג (1) [ע"י חוס'
לקמן ע"ג ד"ה משום]
(2) [לקמן לע"ג: נזכרים כה,
(3) לקמן לע"ג: נזכרים
(4) [מנחות ט"ז: מנח:
נזכרים כה]. (5) [לקדושין
כה: ל] ע"י הוריות ה'
סע"א, (6) [ושם ד"ה
הוא, (7) [ע"י הע"ש
חוס' לעיל כה: ד"ה מה
שלין כ"ג: (8) שמות כ"ג:
(9) כמו בנדרים י"ח,
(10) נדרים פ"ב ה"ב.

הגהות הב"ח

(א) גמ' להו שמה וזו:
(ב) תוס' ד"ה כשהשבע
וכו' היה לו לר"א:

תורה אור השלם

(א) לא תעשין אתי
אלהי כסף ואלהי זהב
לא תעשין לבם:
(שמות כ"ב)

ליקוטי רש"י

איוו היא שבעות
שוא. דכתיב (שמות כ'
אשר יא' את שמו לטוב
היינו שבעת שוא כגון
שבע לטוב את הדעת
לחם (מבורה י:). שוא.
ממנו דבר שלימי כלום
כמו (ישעיה ה') מושב
הטון כחצלי השוא [לעיל
ג:]. לטון שוא לטון ולא
כלום כמו כחצלי השוא
(ישעיה ה') לטוב הכימי
את כעס (ירמיה ג') [שם
ג:]. והוא שניבר ל'ג'
בני אדם. שכר ידעו
שקשה לנאמו עמוד שוא
אל אן הוא הדוא שבעת
שוא דמליד ידעו מיה
תלמא בני אדם היו
מפוסקס (שם כה:). רבא
אמר באומר וכו'. וכו'.
אנ"ג דודאי שקולא
קאמר דלפי' דרך גומא
לא שיי' למימר הכי אפי'
הכי הפירות מותרין משום
לדמיין ליה לדעתיה שלא
לאסור את הפירות תכיון
ש"כ לא היה לו לתלות
לאסורו כחצלי אלא היה לו
לפוסקס עליו גומא
שהי אף כשהתנה כחצלי
שהי אף לתלו' ענין
שהדבר צריך שלא ראה
תש' כה שאין בין אסור
הוא לתלמא כחצלי אלא
כלום אלא ודאי אמרי'
שלא לאסור פירות הא'
אלא לומר דבני הנבא זה
לומר שראה נמש' כקורת
בית הדב'. כי תלי אסור
פירות עליהו לקי משום
שבעת שוא לר"ה לא
לאסור פירות תכיון
ההוא טעמא דכתיב
אלא ודאי יתה שבעת
לשוא לומר שראה דבר זה
היינו תנאי' דשבעת
דמן תש' דהי' ה"ל גומא
לוקא משום שבעת שוא
[ר"ן נדרים כ"ד:]. אב"א
רביא. ולא קאמר
שלימי [רש"י שם]. בתר
פומיה אולי'ן. דרך
שני אדם נשבעין [שם
כה:]. דלע"ג דלא אמרי'
ליה שבעת על דמיתו
איוו שבע על מה שיש
גמ' אלא על דמיתו.
כשמשיבין אותו.

שבועות שתיים פרק שלישי שבועות

ואב"א תאני. צהעלם שבעה אחרונה והפריש קרבן וחזר ואלל ענבים
צהעלם שבעה ראשונה וכיון שהפריש קרבן על המאנים חזר לא מיטטרפי
ענבים צהדייהו לאיחויזי אשבעתא קמייתא הכא נמי שבעה שלא
אוכל עשר וחזר ואמר שלא אוכל תשע ואלל תשע והפריש קרבן וחזר

ואכל תאני. צהעלם שבעה אחרונה והפריש קרבן ואכל ענבים
לחודיהו הוא להו ענבים חצי שיעור ואחצי
שיעור לא מוהייב קרבן הכא נמי *בגון דאמר
שבעה שלא אוכל עשר וחזר ואמר שבעה
שלא אוכל תשע ואכל תשע והפריש קרבן
ואח"כ אכל עשירית הוא לה עשירית חצי
שיעור ואחצי שיעור לא מוהייב: **מתני'**
איוו היא שבעת שוא נשבע לשנות את
הידוע לאדם אמר על העמוד של אבן שהוא
של זהב ועל האיש שהוא אשה ועל האשה
שהיא איש נשבע על דבר שאי אפשר לו
יא: לא ראיתי גמל שפורח באויר ואם לא
ראיתי נחש כקורת בית הבד יאמר לעדים
בואו והעידוני שבעה שלא נעידך **נשבע**
לבמל את המצוה שלא לעשות סוכה ושלא
ליטול לולב ושלא להניח תפילין זו היא
שבעת שוא שהייבין על זדונה מכות ועל
שגגתה פטור ^א שבעה שאוכל ככר זו שבעה
שלא אוכלנה הראשונה שבעת ביטוי
והשניה שבעת שוא אכלה עבר על שבעת
שוא לא אכלה עבר על שבעת ביטוי: **גמ'**
אמר עולא והוא שניכר לג' בני אדם: נשבע
על דבר שאי אפשר לו אם לא ראיתי גמל
פורח באויר: שבעה שראיתי לא קאמר מאי
אם לא ראיתי אביו אמר תני שבעה שראיתי
רבא אמר באומר יאסרו כל פירות שבעולם
עלי אם לא ראיתי גמל פורח באויר אמר ליה
רבינא לרב אשי ודלמא האי גברא ציפורא
רבא חזי ואסיק ליה שמא גמלא וכי קא
משתבע אדעתיה דידיה אישתבע וכי תימא
בחר פומיה אולי'ן ולא אולי'ן בחר דעתיה
והא ^ב תניא כשמשיבין אותו ^א אומרים לו הוי
יודע שלא על דעתך אנו משיבין אותך אלא
על דעתנו ^ב ועל דעת ב"ד מאי מעמא לאו
משום דאמרי'ן דלמא איסקונדרי יהיב ליה
ואסיק להו ^ב וזוי דכי קא משתבע אדעתיה
דרבא ^א ת"ש וכן מצינו כשהשביע משה את
ישראל אמר להן דעו שלא על דעתכם אני
דעתי ואמאי לימא להו קיימו מאי דאמר
אלוה לאו משום דמסקי אדעתיהו עבודת
כוכבים לאו משום דעבודת כוכבים נמי איקרי
אלוה דכתיב ^א אלהי כסף ואלהי זהב ולימא
להו קיימו תורה חדא תורה ולימא קיימו שתי
תורות תורת השמא תורת אשם תורת כוכבים
דאמר מר ^א חמורה עבודת כוכבים שכל הכופר בה כמודה בכל
התורה כולה ולימא להו קיימו מצוה חדא מצוה קיימו מצות
תרתיה כל המצות כולן מצות ציצית ^א דאמר מר 'שקולה מצות
ציצית כנגד כל המצות כולן ולימא להו קיימו שש מאות ושלוש
עשרה מצות ולמעמד לימא להו ^א על דעתיה על דעת המקום למה לי
אלא

אפי' אותם הכתובים שש המיוחד לרבי יהושע ^א וכן שמות דגזעתי צימין לר' אליעזר: **קיימו** מצות. צפרק ארבעה נדרים (מדרס דף כה). משני
מלות המלך פי' פרשת המלך שדבר זה נוח להם: **מצות ציצית**. הא דשנן עזרת כוכבים דכתיב זה נמי וכו' תשגו ולא תעשו את
כל המצות האלה צפרשת שלח לך ואלמרו שכל הכופר בה כמודה בכל המצות האלה צפרשת שלח לך ואלמרו שכל הכופר בה כמודה בכל
אלה ציצית: **ולמעמדך** ע"י דעת הקב"ה א"ה פי' הן פירכה לא מסיק צפרשת וליכא פירכה דמסיק התם ולא מסיק הכא
ולא משני נמי התם כי היכי דלא מיהוי הפרה לשבעתיהו אלא משני משה רבינו מילתא דלא טריחא נקט:

לג' בני אדם: ירושלמי בשם ר' יוחנן אמרו הירוע לשנים שבעת שוא הידוע לג' שבעת שקר: **נשבע על דבר**
שאי אפשר בו. אביו אוקמה באומר שבעת שראיתי גמל פורח באויר. (6) ואקשינן דלמא ציפרא רבא הוא ואסיק
מיה גמל ועל מה (שבועות) [שבועות] נשבע. הלא (תראה) [ת"ר] כשמשיבין אותו אמרו לו הוי יודע שלא על
מה שבדעתך אנו משיבין אותך אלא על דעתנו ועל דעת ב"ד. מאי לאו משום דאמר' דלמא סקונדרי יהיב ליה ואסיק
להו וזוי וכי קא משתבע אדעתיה קא מישתבע. ודחינו משום קניא דרבא כמפורש בנדרים. ת"ש וכן מצינו כשהשביע
השק שלמה על ר"ח (6) ספר כאן אוקמה דלמא נשבע נכ"י מן בלוי עד בלוי.

שבועות שתיים פרק שלישי שבועות

ועומד מיהו הוה מלי לפרושי צנצנע על חצי שיעור מזה וחצי שיעור מזה
אלל אי אפשר לומר כן דהך מילתא דרבה איתא צפ"צ דנדרים (ד' י"ז:)
ומוכח כולה סוגיא כמו שכתוב בספרים ולא כגו' הקונטרס ומשמע נמי
דאיירי צנצנע שלא יאכל שניהם מכל אחד שיעור שלם דמפרש טעמא

מגו דחיללא שבעה אענבים חיללא
נמי אתאניס ואי בחצי שיעור זהא אין
שיך מגו דלא הוי כלל מושבע ועומד
ולריך לחלק ע"כ צין הך לההיא דנ'
וי' להתם איכא איסור שבעה בכל י"ז
וכל ט' שיאכל מהנך עשר קאי באיסור
שבעה אלל הכא לא היה איסור
שבעה בתחלה כלל על ענבים ושיך
כאן מגו וה"ה נמי אי אמר שבעה שלא
אוכל ט' אלו וחזר ואמר שבעה שלא
אוכל עשר דחיללא שבעה שניה על
יד מגו: **אם** לא ראיתי גמל פורח.
תימנה דהכא קתני גמל פורח ולא
קתני כעולי מלרים וצפרק ארבעה
נדרים (מדרס ד' כ"ד): גבי נדר הבאי
תני עולי מלרים ולא קתני גמל פורח:
באומר יאסרו כל פירות שבעולם
עלי אם לא ראיתי בו.

פירוש שבעה וצפרק ארבעה נדרים
(ס) גרס ליה צהדיא והיינו שבעת
שוא לפי שאי אפשר לו לעמוד באיסור
בכל פירות שבעולם ^א ואר"ת דנדר
לא חיללא כה"ג אס אסר כל פירות
שבעולם עליו צקונס אס יעשה כדבר
זה כיון שאי אפשר לו לקיים או אס
אסר כל פירות שבעולם עליו צלא שום
תנאי דשבעת שוא מלינו שאסר
הכתוב אלל נדרי שוא לא מלינו ור"ה
דב"א אסורין נדרי (ס) תני שבעת
הבאי אסורין נדרי הבאי מותרין
והיינו משום דהבאי הוי משום שוא
אלל קשיא מפ"צ דנדרים (ד' טו.)
דפרך גבי קונס עיני צהדיא ולי דלא
יעיב שיעורא למלתא מי צצקין ליה עד
דעבר באיסור כל יחל והאמר ר' יוחנן
שבעה שלא אישן ג' ימים מתיין אותו
וישן לאלמא אלמא גבי נדרים נמי חילאי
כשאין יכול לקיים ועובר לאלמא
ונדרי הבאי דשרו לא הוו טעמא לפי
שאסר עלמנו צמנה שאינו יכול לקיים
דלפי' יכול לקיים שלא אסר עליו אלא
חד פירא שרי צדרי הבאי וטעמא
לפי שאין דעמו לומר ממש כקורת
בית הדב' אלא מה שהוא טרוף (מאלד
קרוצ"ל) לגזו ומשונה משאר נתיס
קורא קורת בית הדב' ומלי גזול מאלד
שראה קר' עולי מלרים ולדו' אומר
כן אלא להסתייג ולאלמא דבדרי וגבי
שבעה החמירו משום דכתיב ^א לא יקח ^ב
והא דתני בתוספתא ^א כשם שנדרי הבאי
מותרין כן שבעת הבאי מותרין היינו
מדלוריתא: **כשהשביע משה**
את ישראל. קלת קשה מה היתה
מועלת השבעה כמו שהיה ירא
שיעזבו עזרת כוכבים כמו כן היה (3)
לירא פן יעזבו השבעה:

דעבודת כוכבים איקרי אלוה.
אפילו יזכירו שם המיוחד
האמר' צפוק שבעת העדות (לקמן ד'
לה:). השמות האמורות צמיכה חול
משני **קיימו** מצות. צפרק ארבעה נדרים (מדרס דף כה). משני
מלות המלך פי' פרשת המלך שדבר זה נוח להם: **מצות ציצית**. הא דשנן עזרת כוכבים דכתיב זה נמי וכו' תשגו ולא תעשו את
כל המצות האלה צפרשת שלח לך ואלמרו שכל הכופר בה כמודה בכל המצות האלה צפרשת שלח לך ואלמרו שכל הכופר בה כמודה בכל
אלה ציצית: **ולמעמדך** ע"י דעת הקב"ה א"ה פי' הן פירכה לא מסיק צפרשת וליכא פירכה דמסיק התם ולא מסיק הכא
ולא משני נמי התם כי היכי דלא מיהוי הפרה לשבעתיהו אלא משני משה רבינו מילתא דלא טריחא נקט:

לג' בני אדם: ירושלמי בשם ר' יוחנן אמרו הירוע לשנים שבעת שוא הידוע לג' שבעת שקר: **נשבע על דבר**
שאי אפשר בו. אביו אוקמה באומר שבעת שראיתי גמל פורח באויר. (6) ואקשינן דלמא ציפרא רבא הוא ואסיק
מיה גמל ועל מה (שבועות) [שבועות] נשבע. הלא (תראה) [ת"ר] כשמשיבין אותו אמרו לו הוי יודע שלא על
מה שבדעתך אנו משיבין אותך אלא על דעתנו ועל דעת ב"ד. מאי לאו משום דאמר' דלמא סקונדרי יהיב ליה ואסיק
להו וזוי וכי קא משתבע אדעתיה קא מישתבע. ודחינו משום קניא דרבא כמפורש בנדרים. ת"ש וכן מצינו כשהשביע
השק שלמה על ר"ח (6) ספר כאן אוקמה דלמא נשבע נכ"י מן בלוי עד בלוי.

קד א מיי פ"ד מהל'
שבעות ה"ל טו סגמ
לחון רמא:
קב ב מיי פ"א מהל'
שבעות ה"ל ד סגמ
לחון רמא טו"ש"י י"ד
סי' רלו ס"ד:
קו ג מיי פ"ה מהל'
שבעות ה"ל כה סגמ
שם טו"ש"ע שם סע"ף ה':
קז ד מיי שם פ"ה ה"ל ו
ופ"ה ה"ל ד וה"ל טו
סגמ שם:
קח ה מיי שם פ"ה ה"ל ד
טו סגמ שם:
קט ו מיי שם ה"ל יג
טו"ש"ע י"ד ס"י רמא
סע"ף טו:
קי ז מיי שם ה"ל כב סגמ
שם (טו"ש"ע י"ד ס"י
רלו סע"ף ד):
קיח ח מיי פ"ז מהל'
שבעות ה"ל טו
ופ"ה ה"ל יז סגמ סע"ן
קכ טו"ש"ע ח"מ ס"י פו
סע"ף כ:
קיב ט מיי פ"ז מהל'
שבעות ה"ל ד
ופ"ה ה"ל טו סגמ סע"ן
קיג י מיי פ"ג מהל' לע"ת
ה"ל יב:

הגהות וצינונים

[6] צ"ל דעת המקום
וכן איתא לקמן לט ע"א
(גליון: 3) [לפי פרי"י
לא גרסי' להאי (לתיבות
לימא לה"ר) אכן ברב
אלפס איתא וכן איתא
בהרא"ש בנדרים בפסקיו
סוף ס"י ו' כ"ג (גליון: 2)
ג] בדפוס דאמור (גליון:
וכצ"ל (רש"י: 7) גרי'
רש"י בכל ט' (גליון)
ועיין מהרש"א: [8] עיין
רש"י שמקיים הגויסא
מאד קרוב והבאה"מ
מגיה קרוב מאד
עיי"ש: [9] לפינו שם לא
נזכר (רש"י):

רבינו חננאל

תאנים והפריש קרבן וחזר
ואכל ענבים לחודיהו
הוא להו ענבים חצי
שיעור ואין מביא קרבן
על חצי שיעור. הכא נמי
(כיון) [בגון] שאמר
שבעה שלא אוכל עשר
וחזר ואמר שבעת שלא
אוכל עשר ותשע ואכל
תשע והפריש קרבן וחזר
ואכל העשירית היא לה
שעירית חצי שיעור ואין
מביאין קרבן על חצי
שיעור: ירושלמי בני
חיפא (מרב) [מבדקינית]
היו לפניו חמש ככרי'
ואמר שבעה (שאוכל)
[שלא אוכל] ככר זו
[וחזר] ואמר ב' אלו וחזר
ואמר שלש אלו וחזר
ואמר ארבע אלו וחזר
ואמר חמש אלו ואכל
הראשונה. א"ל אין חייב
עליה אלא אחת מכיון
שהוכיח עליה שבעה
נאסרה עליו ונעשת לו
כנבלה מיכן יאילך נעשה
כמילת על האיסורין ואין
שביעות חלות על
האיסורין. חזר חיפא
ובדקיה הוי לפניו ה'
ככרות ואמר שבעה שלא
אוכל אלו ה' ככרות וחזר
ואמר אלו ה' וחזר ואמר
אלו ה' וחזר ואמר אלו
שתיים וחזר ואמר זו. א"ל
חייב על כל אחת ואחת
אילו מי שנשבע שלא
יאכל ה' ואכל ד' שמה
אינו פטור לפיכך שבעה
חלה על כל אחת ואחת:
מתני' שבעת שוא
תחייבין על זדונה מכות
ועל שגגתה פטור בו.
אמר עולא והוא שניכר

לח א ב מ"י פ"ט מהל' ג
ויקוצ' הלכה ג
טו"ש א"ה ע"י סימן קמו
שע"פ ג:
פ"ט ג מ"י פ"ט מהל'
שחפ"ן הלכה א סמג
עש"ן מה טו"ש א"ה ע"י
לז שע"פ א ג טו"ש ע"י ח"מ
סימן לז שע"פ א:
מ ד מ"י שם הלכה ד סמג
שם טו"ש א"ה ע"י שם
שע"פ א:
מא ה ו מ"י פט"ו מהל'
אש"ת הלכה יט
ופט"ו מהל' מלה הלכה ז
סמג עש"ן מה טו"ש
א"ה ע"י סי' ט"ז שע"פ א ג
וטו"ש ע"י ח"מ ט"ז ע"י שע"פ
א ושע"פ ז:
גב ז מ"י פט"ו מהל'
אש"ת הלכה ד טו"ש ע"י
א"ה ע"י שם שע"פ ג ד ו ח"מ
שם שע"פ ז:
גב ח מ"י פ"ט מהל'
שחפ"ן הלכה ד סמג
עש"ן מה ופכ"ט טו"ש א"ה ע"י
סי' לח שע"פ ד:

תוספות ר"ד

ההוא תלה מעותיו ביד
עובד כוכבים ההו' הוא
עשה שלא כהוגן
לפיכך עשו לו שלא
כהוגן. פי' הלה הזניק
אין דינן שיה' גלגלי מניק
כתוב ישיב לרבות ש"כ
כספך ואפי' טובין ואם
רוצה לטק את הניק נמי
בקרקע יכול לטלקו
כדאמרין בירוש' ב"ק או
ש"כ או מיטב וכל
מטלתי מיטב ניהו דאי
לא מודבין הכא מודבין
במתא אחרתי אבל אי
בעי לאבוביי קרקע יהיב
לי מיטב כי הכי
דליקפון עלי' זבוני
ואע"פ שיש זחי למיזק
יכול לטלקו או בקרקע או
במטלטלין ולא מצי ניזק
למימר ליה זיל זבין את
מטלתי והב לי אלא
מטלקו בכל מטלטלי
דהיב לי אפילו טובין
וניזק שקיל להו וטרח
ומזבין להו אבל ב"ח
שהלהו זחי אינו כן דעבד
לה לאיש מלוה ואם יש
לו זחי אי"י לטלקו לא
אלא ברחי ואם אי"ל זחיים
י"ל מטלטלין אין יכול
אומר לו טרח את חובין
דעבד לה לאיש מלוה
דדוקא גבי מיזק דלא
שקיל מני דמי אקיל
דחמנא וכתיב ישיב דירשי'
לרבות ש"כ ואפילו טובין
אבל לה דשקיל דמי
ממלוה לא מקיליני גביה
אלא אמרין ליה טרח את
זבין למטלטלין דידך והב
ליה זחי דאיפון. (בבו)
הסברא חולק הרב בפסקיו
בפ' אבות וניזק האומר אי
לית לי ללוה זחי אית לי
מטלטלי מבני' לי'
מטלטלי ולא טרחי' לי'
למכור מטלטלי ליתן לו
זחי אלא שמין לו
מטלטלי כנגד חובו.
דדוקא במטלטלי הוא
דאמר הכי דאי לא מודבין
ליה הכא ממתי להו
לדוכתא אחרתי ומזבין
להו ויהיב לי דמי אבל
בקרקע לא דאי ל"ל זחי
ולא מטלטלי וא"ל ארעא
לי"א ללה זבין קרקע
דיך חוב לי שמי שהוא
דחוק למכור קרקע אם לא
יזיל הרבה בשווי א"י
למכור הלכך אין כופין
אותו למכור ולהפסיד
כ"כ אלא יורדים לנכסיו
ושמין קרקע בדמי הלוואה
וההבין ליה למלה
ומסתלק בקרקע, ומ"ה
תנה ר"פ על ר"ח וא"ל

אינה מגורשת מדרב ושמואל. הרבה יש לתמוה היכי פשיט
מדרכ ושמואל דבעי למימר לדידי רה"ר כרה"ר והא רמי בר
חמא גופיה מיבעי ליה צדידי רה"ר מכלל דצהנימתו צרה"ר פשיטא ליה
לדינה מגורשת וי"ל דדייק מסיפא דמילתיה דמדקאמר דצמיטא
לא מהני תפיסה מכלל דצדידי רה"ר
לא מהני תפיסה מיהו לאיכא דלמרי מדמנה
צדידי רה"ר לסימטא: **וצידי רה"ר**
ברה"ר דמו. תימה דצריש אלו נערות
(לעיל דף לא): אמר דלענין מיקנא קני
צדידי רה"ר: **אדרבה** מגורשת
מדרב נחמן ב'. מדלא קאמר אדרבה
מגורשת מדרכ ושמואל גופייהו דלמרי
בסימטא לא מהני תפיסה מכלל
דפשיטא ליה דסימטא עדיפא לענין
קנין טפי מצידי רה"ר אכל אגס וצדידי
רה"ר בעי לדמויי אהדדי אלמא לענין
קנין סימטא עדיף מאגס וקשה לרשב"א
לדעיל ציליהי האשה שנפלו (דף קז סב).
אמר רבי יוחנן האומר לחבירו משוך
פרה זו ולא מיקני עד לאחר שלשים
קנה אפילו עומדת צאגס וא"כ כל
שכן אם היא עומדת צמיטא והיכי
אמר ר' יוחנן לעיל^ב דתפיסה מהני
בסימטא דר' יוחנן ור' שמעון בן לקיש
דלמרי תרוייהו אפילו צמיטא:
האומר לחבירו משוך פרה זו
בז'. דלמרי לו מעכשיו
מיירי כדאוקי לעיל צסוף האשה שנפלו
(דף קז סב). וגבי גט נמי דבעי רמי בר
חמא איירי נמי דלמרי מעכשיו דאי
לא אמר מעכשיו כיון דאין הגירושין
אלא לאחר שלשים היה נרץ שיהיה
או צחלירה וקשה דהיכי פשיט מדרכ
ושמואל דהתם מאי מעכשיו איכא
ונראה דהכי פשיט כי היכי דהתם
אע"ג דמן הדין דמשעת מיתה האז
הנכסים צחוקת יתומים צכל מקום
שהם אפ"ה אם הם צרשות הרצים
לא קנו יתמי ה"ע^א היכא דלמרי לה הרי
זה גיטין מעכשיו ולא תתגרשי צו עד
לאחר שלשים דמן הדין יש לה לכות
צנט מיד לאחר ל' יום צכל מקום שהוא
אפילו הכי צרה"ר אינה מגורשת:
רבי אליעזר אומר ע"י ידי ג'ג'ג'ג'.
לא כפירוש שפירש הקונטרס
דמ"ק סבר דאין מגלגלין צצבעה
דף מה): מסקינן דמגלגלין צצרבנן
ולכא מאן דפליג אלא טעמא דמ"ק
דלמרי ליה כיון דדייקת כולי האי לא
מצינא דלדור צהדן ירושלמי מאי
טעמא צרבנן אם אהא אומר כן אין
שלוש צצית לעולם צצרה כלים מאי
את עבד לה כשומרת חנם או כשומרת
שכר מסתברא אפילו כשומרת חנם
אינה אם אין את אומר כן אין שלוש
צצית לעולם: **גדר** ושבויה אין י'
ע"ד וע"י יורשיך. צירושלמי^א מפרש
כיון שנתן לה רשות לעשות יורשיה
אפטרופיין ואת הצאים צרשותך צריך
לפרש שאר צני אדם נכרים שעשתין
אפטרופיין מחמת שנתן לה רשות תימה
אמאי נקט נדר דנדר לא שייך אלא
צאלמנה כדמוכח צהשולא (גיטין לה):
דמיקן ר"ג שמהא נודרת כו' ועליך^א
לא שייך אלא צצרושה ויש לומר דלידי
דנקט צצמוך נדר גבי יורשין נקט
נמי צצישא ומיהו צצנמי' לא שייך לשנויי
התם לא מיירי צצירשים כלל:
אלא

מכין אותו עד שתצא נפשו^א: בעא מיניה
רמי בר חמא מרב חסדא הרי זה גיטין
ולא תתגרשי בו אלא לאחר שלשים יום
והלכה והניחתו בצדי רשות הרבים מהו
אמר ליה אינה מגורשת מדרב ושמואל
דרב ושמואל דאמרי תרוייהו והוא שצבורין
ומנחין ברשות הרבים וצדי רשות הרבים
ברשות הרבים דמו אדרבה מגורשת מדרב
נחמן דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבבה
האומר לחבירו משוך פרה זו ולא תהיה
קנויה לך עד^ב לאחר שלשים יום קנה ואפילו
עומדת באגס מאי לאו היינו אגס והיינו
צדי רשות הרבים לא אגס לחוד וצדי
רשות הרבים לחוד איכא דאמרי אמר ליה
מגורשת מדרב נחמן וצדי רשות הרבים
כאגם דמי אדרבה אינה מגורשת מדרב
ושמואל מאי לאו היינו רשות הרבים והיינו
צדי רשות הרבים ג'לא רשות הרבים לחוד
וצדי רשות הרבים לחוד: **מתני'** המושיב
את אשתו הנונית או שמינה אפטרופיא
הרי זה מושביעה כל זמן שירצה ר' אליעזר
אומר אפילו על פילכה ועל עיסתה: **גמ'**
איבעיא להו ר' אליעזר על די גלגול קאמר
או לכתחלה קאמר ת"ש אמרו לו צרבי
אליעזר^ג אין אדם דר עם נחש בכפיפה אי
אמרת בשלמא לכתחלה שפיר אלא אי
אמרת ע"י גלגול מאי נפקא לה מינה
דאמרה ליה כיון דקדייקת בתראי כולי האי
לא מצינא דארור בהדך ת"ש הרי שלא
פטר את אשתו מן הנדר ומן השבויה
והושיבה הנונית או שמינה אפטרופיא
הרי זה מושביעה כל זמן שירצה ל' לא הושיבה
הנונית ולא מינה אפטרופיא אינו יכול
להשביעה רבי אליעזר אומר אע"פ שלא
הושיבה הנונית ולא מינה אפטרופיא הרי
זה מושביעה כל זמן שירצה שאין לך אשה
שלא נעשית אפטרופיא שעה אחת בחיי
בעלה על פילכה ועל עיסתה אמרו לו אין
אדם דר עם נחש בכפיפה שמוע מינה
לכתחלה שמוע מינה: **מתני'** כתב
לה נדר ושבויה אין לי עלך אין יכול
להשביעה אבל מושביעה הוא את יורשיה
ואת הבאים ברשותה נדר ושבויה אין
לי עלך ועל יורשך ועל הבאים ברשותך
אינו יכול להשביעה לא היא ולא יורשיה ולא
את הבאים ברשותה^ד אבל יורשיו מושביעין
אותה ואת יורשיה ואת הבאים ברשותה נדר
ושבויה אין לי ולא לירשי ולא לבאים
ברשותי עלך ועל יורשך ועל הבאים ברשותך
אינו יכול להשביעה לא הוא ולא יורשיו ולא
הבאים ברשותה לא אותה ולא יורשיה ולא
הבאים ברשותה ה"ה הלכה מקבר בעלה לבית
אביה או שחזרה לבית חמיה ולא נעשית
אפטרופיא אין יורשין מושביעין אותה
ואם נעשית אפטרופיא יורשין מושביעין
אותה על העתיד לבא ואין מושביעין
אותה על מה שעבר: **גמ'** שבויה אמר רב יהודה אמר רב
על

ברשותו מושביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאים ברשותה. הלכה מקבר בעלה לבית אביה או שחזרה לב"ח ולא נעשת
אפטרופיא אין יורשין מושביעין אותה ואם נעשת [אפטרופיא] יורשים מושביעים את' לעתיד לבא ואין מושביעין אותה
לשעבר: כתב לה נדר ושבויה וכו'. פי' נדר שנודרת יאסרו עלי כל פירות שבעולם כקונם אם עכבתי משלך כלום
כדאמרין במסכת גיטין (בהגוזקין) (בהשולח) נמנעו מלהשביעה התקין ר"ג הזקן שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו גובה
כתובתה: א"י להשביעה. בגמ' מסיק ששום שבויה א"י להשביעה א"י להשביעה דהיי רמו עליה בין אם היתה
פוגמת כתובתה דתנן לקמן הפוגמת כתובתה ל"ת אלא בשבויה והשתא דפטר' מן השבויה שום שבויה א"י להשביעה
ואם גירשה ובאה לגבות כתובתה ממנו נגבה בלא שבויה וה"ה אם טוען עליה פירעתי שמן הדין היה להשביעה אע"פ
ששטר כתובה קיימת כדאמר ר"פ בשבויות (מא) האי מאן דאמר שטר פרוע הוא מושביעין ליה למלוה הכא כיון דפטר' מן
השבויה אי"ל אלא גובה בלא שבויה: אבל מושביע הוא וכו'. פי' אע"פ שהתנה עם אשתו ופוטרה מן השבויה חיכה
לגבות ממנו כתובתה בלא שבויה אין יורשי' והבאים ברשותה דהיינו אם מכרה כתובה לאחרים אין יכולים לומר לו אחרי
שתנתית עמה לגבות בל"ש גם אנו הבאים מכתה נגבה ממך בלא שבויה כאשר התנית עמה שהוא א"ל לאשתי עשיתי זה
הכבר שתגבה ממני בלא שבויה אבל לכס איני חפץ לעשות כבוד זה וזה תנאי האשה מועיל לא ליורשי' ולא ללקוחות
הבאים מכתה, אלא אם באין יורשי' לגבות כתובתה ממנו כגון שגירשה ולא הספיקה לגבות כתובתה עד שמתה או שכתבה
לאחרים ובאים לתובעו יכול הוא להשביען בכל ענין שנופלת עליהן שבויה שאם אומר להם פירעתי אתכם והן פוגמין

מכין אותו. קודם שעבר על העשה ויש צידו לנשים: והלכה והניחתו
בו. ועודנו שם לאחר שלשים: והוא שצבורין. גבי מתניתין דקמני
הקודם זכה אלמנא רה"ר לא קני ליה לצעלים מידי אלא ח"כ מגביהו
הילכך לאחר שלשים לאו צרשותה הוא דליהוי גירושין חילי: צידי
רה"ר. סמוך לכתלים שאין לך צני
אדם לעבור שם ולהתחכך צכותלים:
מתני' הנונית. למכור יינו ופירותיו
צחנות: מושביעה. שלא עיכבה צידה
כלום: אפטרופיא. להכניס ולהוציא
פירותיו ולשכור פועלים ולישא וליתן:
גמ' ע"י ג'ג'ג' קאמר. דשמעיה למ"ק
דלמרי מצביעה על האפטרופוסות
ולא על פילכה ועיסתה ואפילו ע"י
גלגול צבעת אפטרופוסות דרבנן [דהא לא
דצבעת אפטרופוסות דרבנן] דהא לא
קטעין ליה חוצע טענת צבי אלא ראוני
שתצבע לי לא מגלגלין על דיה^א צבעת
אחריתי ואתא ר' אליעזר למימר היכא
דהושיבה חנונית מינו דמישצבעה
אפטרופוסות משצבעה נמי על ידי
גלגול על פילכה ועיסתה דמגלגלין
מדרבנן^ב: או לכתחלה קאמר. דאפי'
לא מינה אפטרופיא משצבעה על פלכה
שהרי אפטרופוסת היא: בכפיפה.
צמוך קופה אחת: שפיר. דלמרי ליה
הואיל ומשצעת לי על פילכי איני יכול^א
לסכול קפדנותך: מאי נפקא ל'ה מינה.
הרי נתחייצת^ב לו צבעה ומה יקשה לה
גלגול זה אם לא עיכבה כלום: הוא"ל
וקא דייקת בתראי. איך אוהב ומאמנין
אותי ולא מצינא דלדור צהדן: הרי
ש"א פטר. שלא כתב לה נדר ושבויה
אין לי עלך: נדר. שנודרת לו יאסרו
עלי כל פירות צצעולם אם עיכבתי
משלך כלום כדלמרי צצמכת גיטין (דף
לה): נמנעו מלהשביעה התקין ר"ג הזקן
שמהא נודרת ליתומים כל מה שירצו
וגובה כמותה: **מתני'** אינו יכול
להשביעה. צנמי' מפרש מהי צבעת
פטר: אבל מושביע הוא את יורשיה.
אם גירשה ומתה ויורשיה מוצעין הימנו
כמוצתה נשצעים צצבעת יורשין
המפורשת צצמכת צצבעת (דף מה).
חנונית ולא מינה
אפטרופא אין יכול
להשביעה ר"א אומר
חנונית ולא מינה
אפטרופיא מושביעה כ"ז
שירצה שאין לך אשה
שלא נעשת אפטרופיא
שעה א' בחיי בעלה על
פלכה ועיסתה א"ל אין
אדם דר עם נחש בכפיפה.
ואין הלי' כ"י אליעזר
דקי"ל יחיד ורבים הלכה
כרבים. (ופי' הרב שאע"פ
שא"י להשביעה על פ"ו
אם מושביע על
האפטרופי' ועל החנונית
יכול לגלגל עלי גם על
פ"ו) ירושלמי שברה
כלים מה את עבדת לה
כש"ח או כש"ש, אמרת
מסתברא אפי' כש"ח
[אינה] אם כך אין אתה
אומר אין שלום לעולם
בבית: **מתני'** כתב לה
נדר ושבויה א"ל עלך
א"י להשביעה אבל
מושביע הוא את יורשי'
ואת הבאים ברשותה נדר
ושבויה אין לי עלך ועל
יורשך ועל הבאים ברשותך
אינו יכול להשביעה לא הוא ולא יורשיו ולא
הבאים ברשותה ה"ה הלכה מקבר בעלה לבית
אביה או שחזרה לבית חמיה ולא נעשית
אפטרופיא אין יורשין מושביעין אותה
ואם נעשית אפטרופיא יורשין מושביעין
אותה על העתיד לבא ואין מושביעין
אותה על מה שעבר: **גמ'** שבויה אמר רב יהודה אמר רב
על

ברשותו מושביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאים ברשותה. הלכה מקבר בעלה לבית אביה או שחזרה לב"ח ולא נעשת
אפטרופיא אין יורשין מושביעין אותה ואם נעשת [אפטרופיא] יורשים מושביעים את' לעתיד לבא ואין מושביעין אותה
לשעבר: כתב לה נדר ושבויה וכו'. פי' נדר שנודרת יאסרו עלי כל פירות שבעולם כקונם אם עכבתי משלך כלום
כדאמרין במסכת גיטין (בהגוזקין) (בהשולח) נמנעו מלהשביעה התקין ר"ג הזקן שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו גובה
כתובתה: א"י להשביעה. בגמ' מסיק ששום שבויה א"י להשביעה א"י להשביעה דהיי רמו עליה בין אם היתה
פוגמת כתובתה דתנן לקמן הפוגמת כתובתה ל"ת אלא בשבויה והשתא דפטר' מן השבויה שום שבויה א"י להשביעה
ואם גירשה ובאה לגבות כתובתה ממנו נגבה בלא שבויה וה"ה אם טוען עליה פירעתי שמן הדין היה להשביעה אע"פ
ששטר כתובה קיימת כדאמר ר"פ בשבויות (מא) האי מאן דאמר שטר פרוע הוא מושביעין ליה למלוה הכא כיון דפטר' מן
השבויה אי"ל אלא גובה בלא שבויה: אבל מושביע הוא וכו'. פי' אע"פ שהתנה עם אשתו ופוטרה מן השבויה חיכה
לגבות ממנו כתובתה בלא שבויה אין יורשי' והבאים ברשותה דהיינו אם מכרה כתובה לאחרים אין יכולים לומר לו אחרי
שתנתית עמה לגבות בל"ש גם אנו הבאים מכתה נגבה ממך בלא שבויה כאשר התנית עמה שהוא א"ל לאשתי עשיתי זה
הכבר שתגבה ממני בלא שבויה אבל לכס איני חפץ לעשות כבוד זה וזה תנאי האשה מועיל לא ליורשי' ולא ללקוחות
הבאים מכתה, אלא אם באין יורשי' לגבות כתובתה ממנו כגון שגירשה ולא הספיקה לגבות כתובתה עד שמתה או שכתבה
לאחרים ובאים לתובעו יכול הוא להשביען בכל ענין שנופלת עליהן שבויה שאם אומר להם פירעתי אתכם והן פוגמין

על
ברשותו מושביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאים ברשותה. הלכה מקבר בעלה לבית אביה או שחזרה לב"ח ולא נעשת
אפטרופיא אין יורשין מושביעין אותה ואם נעשת [אפטרופיא] יורשים מושביעים את' לעתיד לבא ואין מושביעין אותה
לשעבר: כתב לה נדר ושבויה וכו'. פי' נדר שנודרת יאסרו עלי כל פירות שבעולם כקונם אם עכבתי משלך כלום
כדאמרין במסכת גיטין (בהגוזקין) (בהשולח) נמנעו מלהשביעה התקין ר"ג הזקן שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו גובה
כתובתה: א"י להשביעה. בגמ' מסיק ששום שבויה א"י להשביעה א"י להשביעה דהיי רמו עליה בין אם היתה
פוגמת כתובתה דתנן לקמן הפוגמת כתובתה ל"ת אלא בשבויה והשתא דפטר' מן השבויה שום שבויה א"י להשביעה
ואם גירשה ובאה לגבות כתובתה ממנו נגבה בלא שבויה וה"ה אם טוען עליה פירעתי שמן הדין היה להשביעה אע"פ
ששטר כתובה קיימת כדאמר ר"פ בשבויות (מא) האי מאן דאמר שטר פרוע הוא מושביעין ליה למלוה הכא כיון דפטר' מן
השבויה אי"ל אלא גובה בלא שבויה: אבל מושביע הוא וכו'. פי' אע"פ שהתנה עם אשתו ופוטרה מן השבויה חיכה
לגבות ממנו כתובתה בלא שבויה אין יורשי' והבאים ברשותה דהיינו אם מכרה כתובה לאחרים אין יכולים לומר לו אחרי
שתנתית עמה לגבות בל"ש גם אנו הבאים מכתה נגבה ממך בלא שבויה כאשר התנית עמה שהוא א"ל לאשתי עשיתי זה
הכבר שתגבה ממני בלא שבויה אבל לכס איני חפץ לעשות כבוד זה וזה תנאי האשה מועיל לא ליורשי' ולא ללקוחות
הבאים מכתה, אלא אם באין יורשי' לגבות כתובתה ממנו כגון שגירשה ולא הספיקה לגבות כתובתה עד שמתה או שכתבה
לאחרים ובאים לתובעו יכול הוא להשביען בכל ענין שנופלת עליהן שבויה שאם אומר להם פירעתי אתכם והן פוגמין

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

מג א מ"י פ"א מהל'
מגילה ה' י' סמנ
עשן מ"ד ד טור א"ח
סימן תרפ"ג:
מד ב ג מ"י פ"ג מהל'
מגילה ה' י' סמנ סג
טור שו"ע א"ח פ"י תל"ז:

ליקוטי רש"י
(נדפס בסוף המסכת)

רבינו הנגאל

מתני' קראו את
המגילה
הראשון ונתעברה
השנה כו'. הא לענין
פרשיות זה זה שוין. פי'
פרשיות כדתנן ב"ר
אדר קורין בפרשה
שקלים. בשנה זכור.
בשלישית פרה אדומה.
ברביעית חודש הזה.
בחמישי חוה"מ לכסדרן
ואוקימנא דבסדר
פרשיות זה זה שוין אם
קראו אותם באדר
הראשון יבאו ואין
צריכין לתור ולקרות
אותם באדר השני. מני
מתניתין לא ת"ק ולא
ר' אליעזר ב"ר יוסי ולא
רשב"ג דתניא קראו את
המגילה באדר הראשון
ונתעברה כו'. ואמר רב
פפא סדר פרשיות
איכא בינייהו ונא קמא
סבר פרשיות לכתחלה
בשני ואי עבדי בראשון
חוב לא עבדי בשני לבד
ממקרא מגילה דאע"ג
[קורין] בראשון קרו נמי
בשני. ר' אליעזר ב"ר יוסי
סבר אפי' מקרא מגילה
לכתחלה בראשון. ור"ש
ב"ג סבר סדר פרשיות
לכתחלה נמי בשני
ואע"ג דקרו בראשון קרו
נמי בשני. מני מתני' אי
ת"ק הא קתני חוץ
ממקרא מגילה בלבד
ומשנתנו שנינו אלא
מקרא מגילה ומתנות
לאבינוים הלכך קשיא
ומתנות לאבינוים. אי ר'
אליעזר ב"ר יוסי קשיא
נמי מקרא מגילה. דהא
בהר"א תני דלא מקרא
מגילה ולא מתנות
לאבינוים אין נוהגין
בשני ומתני' קתני דהו
וזה נוהגים בשני. אי
רשב"ג קשיא סדר
פרשיות דדייקין
מתני' הא לענין
פרשיות אדר הראשון
והשני שוין ורשב"ג
סבר אין נוהגין אלא
בשני. ופרקינן לעולם
מתניתין ת"ק היא ותנא
בברייתא מקרא מגילה
והוא הדין למתנות
לאבינוים דמתנות
אבינוים בקריאת המגילה
הם תלויים עת שקורין
המגילה ונתנין לעניים
המתנות מפני שעני
העניים נשואות למקרא
מגילה. איבעית אימא
לעולם מתני' רשב"ג
והכי קתני אין בין י"ד
דאדר הראשון ויום י"ד
דאדר השני אלא מקרא
מגילה ומתנות לאבינוים.
הא לענין הספד ותענית
יום י"ד של אדר הראשון
ויום י"ד דאדר השני זה
זה שוין ואילו בסדר
קתני מיד. ואסיקנא
משום דרבי יוחנן
הלכה ברשב"ג דאמר
כל מצות הנהגות בשני
אין נוהגות בראשון ובין
סדר הפרשיות ובין מקרא
מגילה אין נוהגין אלא
באדר השני בלבד. וא"ר
יוחנן דייק רשב"ג
מדיחביב בכל שנה ושנה
מה כל שנה ושנה אדר
הסמוך לניסן כן אפילו
במעוברת אדר הסמוך לניסן.

הא לענין סדר פרשיות זה זה שוין. ש"ס קראו הארבע פרשיות
באדר הראשון שעדיין לא היו יודעין שצריכין לעבד וצמר
הכי עבדו השנה אין צריך לקרותם באדר השני: [ר"ב] אליעזר
ברבי יוסי סבר אף מקרא מגילה
דדייק מדקתני משנה יתירא שכל
מצות שנוהגות בשני נוהגות בראשון
[דמשמע] לכתחילה ויש שנוהגין
לעשות ימי משתה ושמתה בארבעה
עשר ובמשתה עשר של אדר הראשון
ורישתא דמתניתין נמי משמע כן
מדקאמר אלא מקרא מגילה (ג) בלבד
ומתנית עניים מכלל לענין משתה
ושמתה זה זה שוין ולא נהירא דהא
אמרין בגמרא הא לענין הספד
ותענית זה זה שוין מכלל דשמתה
ומשתה ליכא דע"כ לא תליא הא
צהא דאי תליא הא צהא לאשמעין
דמשתה ושמתה נהגו צהו וממילא
נאסר בהספד דהא הימים האמורים
במגילת תענית האמורים בהספד
אין צהן משתה ושמתה וכן הלכה
שאין צריך להחמיר לעשות משתה
ושמתה באדר הראשון:

מסתבר טעמיה דאין מעבירין
ע"ה המצות. מכאן
קשה להא דאמרין צפרק איהו
מקומן (זמנים דף נ"א. וש"ס) בגמרא
דקאמר שירי הדם היה שופך על
יסוד מערבי של המזבח ודייק טעמא
דאמר קרא אל יסוד מזבח העולה
וקשה התם למה לי קרא תיפוק ליה
דאין מעבירין על המזבח וכשהוא
יולא מפחת ההיכל שהוא מערבי
צסוד מערבי הוא דפגע צרישא ויש
מפרשים דלא שייך למימר אין
מעבירין על המזבח אלא היכא שיש
לפניו שמי מלות שיש לו לעשות קודם
לכתחלה נמי בשני
ואע"ג דקרו בראשון קרו
נמי בשני. מני מתני' אי
ת"ק הא קתני חוץ
ממקרא מגילה בלבד
ומשנתנו שנינו אלא
מקרא מגילה ומתנות
לאבינוים הלכך קשיא
ומתנות לאבינוים. אי ר'
אליעזר ב"ר יוסי קשיא
נמי מקרא מגילה. דהא
בהר"א תני דלא מקרא
מגילה ולא מתנות
לאבינוים אין נוהגין
בשני ומתני' קתני דהו
וזה נוהגים בשני. אי
רשב"ג קשיא סדר
פרשיות דדייקין
מתני' הא לענין
פרשיות אדר הראשון
והשני שוין ורשב"ג
סבר אין נוהגין אלא
בשני. ופרקינן לעולם
מתניתין ת"ק היא ותנא
בברייתא מקרא מגילה
והוא הדין למתנות
לאבינוים דמתנות
אבינוים בקריאת המגילה
הם תלויים עת שקורין
המגילה ונתנין לעניים
המתנות מפני שעני
העניים נשואות למקרא
מגילה. איבעית אימא
לעולם מתני' רשב"ג
והכי קתני אין בין י"ד
דאדר הראשון ויום י"ד
דאדר השני אלא מקרא
מגילה ומתנות לאבינוים.
הא לענין הספד ותענית
יום י"ד של אדר הראשון
ויום י"ד דאדר השני זה
זה שוין ואילו בסדר
קתני מיד. ואסיקנא
משום דרבי יוחנן
הלכה ברשב"ג דאמר
כל מצות הנהגות בשני
אין נוהגות בראשון ובין
סדר הפרשיות ובין מקרא
מגילה אין נוהגין אלא
באדר השני בלבד. וא"ר
יוחנן דייק רשב"ג
מדיחביב בכל שנה ושנה
מה כל שנה ושנה אדר
הסמוך לניסן כן אפילו
במעוברת אדר הסמוך לניסן.

גרממאי^א של אדום שאלמלי הן יוצאין מחריבין
כל העולם כולו ואמר^ב רבי חמא בר חנינא
תלת מאה^ג קטירי תגא איכא בגרממאי של
אדום ותלת מאה ושיתין וחמשה מרזבני איכא
ברומי ובכל יומא נפקי הני לאפי הני ומקטיל
חד מינייהו^ד ומיטרדי לאוקמי מלכא^ה ואמר ר'
יצחק אם יאמר לך אדם יגעתי ולא מצאתי
אל תאמן לא יגעתי ומצאתי אל תאמן יגעתי
ומצאתי תאמן הני מילי בדברי תורה
אבל במשא ומתן סייעתא הוא מן שמיא
ולדברי תורה לא אמרן אלא לחדודי אבל
לאוקמי גידסא סייעתא מן שמיא היא ואמר
רבי יצחק^ו אם ראית רישע שהשעה משחקת
לו אל תתגרה בו שנא'^ז אל תתחר במרעים
ולא עוד אלא שדרכיו מצליחין שנא'^ח יחילו
דרכיו בכל עת ולא עוד אלא שזוכה בדן
שנאמר^ט מרום משפטך מנגדו ולא עוד אלא
שרואה בשונאיו שנאמר^י כל צורריו יפיה
בהם איני והאמר ר' יוחנן משום ר"ש בן יוחי
מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה שנא'^{יא}
עוזבי תורה יהללו רשע ושומרי תורה יתגרו
בם ותניא^{יב} ר' דוסתאי בר מתון אמר מותר
להתגרות ברשעים בעולם הזה (ב) ואם לחשך
אדם לומר אל תתחר במרעים ואל תקנא
בעושי עולה מי שלכו נוקפו אומר כן אלא
אל תתחר במרעים להיות כמרעים ואל תקנא
בעושי עולה להיות כעושי עולה ואומר^{יג} אל
יקנא לבך בחטאים וגו' לא קשיא הא במילי
דידיה הא במילי דשמיא ואיבעית אימא הא
והא במילי דידיה ולא קשיא הא בצדיק גמור
הא בצדיק שאינו גמור דאמר רב הונא^{יד} מאי
דכתיב^{טו} למה תביט בוגדים תחריש בבלע
רשע צדיק ממנו צדיק ממנו בולע צדיק
גמור אינו בולע ואי בעית אימא שעה

גרממאי. ש"ס מלכות והיא מלכות דוכסיס: יגעתי.
צמורה: לאוקמי גירסא. שלא תשכח ממנו: סייעתא דשמיא.
ויש יגע ואינו מולא: יהללו. ילנימו ודומה לו על כן לא יחיל טומו
(אינן כ): מרום משפטך מנגדו. מסולקין הם ממנו: יפיה בהם.
צנפיסה צעלמא הן נופלים: מי שלכו
נוקפו. הירא מן העבירות שצדו
אומר כן: א"ל תתחר. אינו לשון
גירוי אלא שלא תאחזו צמעשי כמו
ואלך תתחרה את הסוסים (ימיה)
(י) כלומר שאינו רץ כמותו^ט: ואומר
א"ל יקנא לבך בחטאים כי אם ביראת
ה' ב"ה היום. על כרחך אין קנאה זו
לשון גירוי מלחמה אלא לחיות מעשי
מדכתיב צסיפא כי אם ציראת ה'
כל היום: אימלאי של יון. כהן גדול
שגדל צעצל עון מנשה צעשעה
שהכניס ללם צהיכל ירד צבריאל ועצן
קנה ציס^א וגדל עליו חלקה גדולה
וצננה לשם איטליא של יון. מאי אלישה
(יחזקאל ט) מתרגמינן מנגווח איטליא:
שווקיב. מולות: פרס. מזון: חלונות
שמעליהם מהן עשן חוץ לחומה. שכן
גצוהים מן החומה ואין מעשנין את
החומה וזהו משיצות: חולפית. מקום
אצנים לקות: מתני' אלא מקרא
מגילה. כלומר^ב ש"ס עשאו צראשון
לא ילא: גמ' סדר פרשיות.
פרשת שקלים וזכור ופרה והחודש
דמתן צמתניתין דצני העיר^ג דנוהגין
באדר: זה זה שוין. ש"ס קראס
צראשון אין צריך לחזור ולקרות
צני: שאסורין בזה ובוה. ציס
ארבעה עשר ומשתה עשר צעשנייה:
ואמר רב פפא גרסינן: זרבן
שמעון בן גמליאל כו'. דהא כל
מצות קאמר: מתניתין^ד הכי קתני.
ולא איירי צסדר פרשיות כלל: אין
מעבירין כו'. משנא לדי אקדים
לעשות דהכי תניא צמלמא^ה ושמתס
את המזבח אם צאת מלוא לידן אל
תממלננה: גאולה. גאולה. פורים
לפסח: השנית. צחודש השני:
לצסוף

יש בו וחמש^א מאות חלונות מעלין עשן חוץ לחומה צדו אחד ים וצדו אחד הרים ונבעות צדו אחד מחיצה
של ברזל וצדו אחד חולסית ומצודה: מתני' קראו את המגילה באדר הראשון ונתעברה השנה קורין
אותה באדר שני^ב אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגילה ומתנות לאבינוים: גמ' הא לענין
סדר פרשיות זה זה שוין מני מתני' לא תנא קמא ולא ר' אליעזר ברבי יוסי ולא רשב"ג דתניא^ג קראו את
המגילה באדר הראשון ונתעברה השנה קורין אותה באדר השני^ד שכל מצות שנוהגות בשני נוהגות בראשון
חוץ ממקרא מגילה ר"א ברבי יוסי אומר אין קורין אותה באדר השני שכל מצות שנוהגות בשני נוהגות
בראשון רשב"ג אומר משום רבי יוסי אף קורין אותה באדר השני שכל מצות שנוהגות בשני אין נוהגות
בראשון ושוין בהספד ובתענית שאסורין בזה ובוה ר"ש בן גמליאל היינו תנא קמא^ה אמר רב פפא סדר
פרשיות איכא בינייהו דתנא קמא סבר לכתחילה בשני ואי עבוד בראשון עבוד בר ממקרא מגילה דאף
על גב דקרו בראשון קרו בשני ורבי אליעזר ברבי יוסי סבר אפילו מקרא מגילה לכתחילה בראשון
ורבן שמעון בן גמליאל סבר אפילו סדר פרשיות אי קרו בראשון קרו בשני מני אי תנא קמא קשיא
מתנות אי רבי אליעזר ברבי יוסי קשיא נמי מקרא מגילה אי רשב"ג קשיא סדר פרשיות לעולם
ת"ק ותנא מקרא מגילה והוא הדין מתנות לאבינוים דהא בהא תליא ואב"א לעולם רשב"ג היא ומתני'
חסורי מיחסרא^ו והכי קתני^ז אין בין ארבעה עשר שבאדר הראשון ל"ד שבאדר השני אלא מקרא מגילה
ומתנות הא לענין הספד ותענית זה זה שוין ואילו סדר פרשיות לא מיירי אמר רבי חייה בר אבין אמר
רבי יוחנן הלכתא כרבן שמעון בן גמליאל שאמר משום רבי יוסי אמר רבי יוחנן ושניהם מקרא אחד
דרשו^ח בכל שנה ושנה רבי אליעזר ברבי יוסי סבר בכל שנה ושנה מה כל שנה ושנה אדר הסמוך
לשבט אף כאן אדר הסמוך לשבט ורשב"ג סבר בכל שנה ושנה מה כל שנה ושנה אדר הסמוך
לניסן אף כאן אדר הסמוך לניסן בשלמא רבי אליעזר ברבי יוסי מסתבר טעמא^ט דאין מעבירין על
המצות אלא רשב"ג מ"ט אמר רבי טבי טעמא דרבי שמעון בן גמליאל מסמך גאולה לגאולה עדיף רבי
אליעזר אמר טעמא דר' שמעון ב"ג מהבא דכתיב^י לקיים את אגרת הפורים הזאת השנית ואיצטרך למיכתב
השנית

מלכות דף ז: ע"ש,
[מלכות ז: ע"ש מלכות
ד"ל רבא פ"ג ע"ש].
ג) מלכות ז: ע"ש צ"מ
ע"ה. (ד) שקלים דף ב.
ה) [מספ' פרק א].
ו) [ר"ה י"ג: א]. (ז) [שנת
קנה: ור"ה: א]. (ח) [וימלא ל.
יש"ן: ט] [לקמן כ"ט].
י) בא פרשה ט סימן סג.
כ) [ועי' חוס' מנחות קד:
ד"ה אב"א ומוס' וימלא ל.
ד"ה אין ומוס' זמנים נא.
ד"ה אש"ן].

הנהגות הב"ח

גמ' מותר להתגרות
ברשעים צעולס הוה
שנאמר עובדי תורה
יהללו רשע וגו' ואם
למשך אדם לומר והכתוב
אל תתחר וגו' צעוסי
עולה אמור לו מי שלכו:
(ב) תוב' ד"ה ו' ו'
אליעזר וכו' אלא מקרא
מגילה ומתנות עניים
כל"ל ומצח בלבד נמסק:

תורה אור השלם

א) לקוד אל תתחר
בפרעיים אל תקנא
בעושי עוולה:
[תהלים י, א]

ב) יהללו דרכיו בכל עת
מרום משפטך מנגדו
כל צורריו יפיה ביהם:
[תהלים י, ה]

ג) עובדי תורה יהללו
רשע ושומרי תורה
יתגרו בהם: [משלי כה, ד]

ד) אל יקנא לבך
בחטאים כי אם ביראת
ה' כל היום: [משלי כז, י]

ה) כהור עינים מראות
רע והביט אל עמל לא
תוכל לקח תביט
בוגדים תחריש בבלע
רשע צדיק ממנו:
[תהלים א, ט]

ו) לקים עצותיה לדיות
עשים את יום ארבעה
עשר להדיש אדר ואת
יום המשתה עשר בו
בכל שנה ושנה:
[אב"ר מ, כא]

ז) ותכתב אסתר
המלכה בת אביהיל
וקרדיה יהודיה את כל
תקף לקים את אגרת
הפורים הזאת השנית:
[אב"ר מ, כא]

הנהגות וצינונים

א) ס"א גרממאי (ערך)
ערך גרממאי עיי"ש,
ועיין מהורש"א, הג'
יעבי' הן הגרממאי יומא
י ע"א: [ג] בכת"י ובעיני
דאמר: [ג] בכת"י ובעיני
נוסף מלכ"י קטירי:
[ד] בכת"י חד מהני וחד
מהני: [ה] בכת"י ובעיני
נוסף אחרניא: [ו] [ניא
וכ"ל אחד ואחד חמש
מאות חלונות וכו']
[גליון: ז] [ר"ש בן
גמליאל היינו ת"ק]
ליתא בכת"י וכ"כ מגי'
רש"י: [ט] תיבות "חסורי
מיחסרא" ליתא בכת"י
וראשונים, וכ"ה ישר
וצ"ל ומתני' הכי קתני
[דק"ס: ט] צ"ל כמותן
[בא"ח"ט: ז] [ט"א
וע"ה עליו שרטון
גדול] [גליון, ע"י שבת
נו ע"ב סנהדרין כא ע"ב:
[כ] בכת"י אלא מקרא
מגילה כו'. שאם עשאון
בראשון: [כ] בכת"י
ומתניתין [ועי' אות ז]:
[מ] תיבת "לכתחילה"
נראה ט"ס:

כת"ר אפי' אי כלאר בהמה דמי שיתן תחלה בכלי שרת ויחזיר לחפניו. דסוף סוף לא יוכל להקטיר עד שיפול תחלה על הרצפה:

ד) ולפי מה שכתבתי נראה לי דין חדש שאם נתפזר הקטורת מן הכף אשר לכאורה צוה פשיטא דכשר שגם צבהמה כהאי גוונא כשר. ולדידי צוה פסול כיון שאינו מוכן להקטרה מכלי עד שיחזיר לחפניו דקיימא לן חופן וחוזר וחופן. והא דלא מציעא לי' להש"ס [מת.] רק בנתפזר ממלא חפניו ולא בנתפזר מן הכף משום דצוה פשיטא שפסול. ולא מציעא לי' אלא בנתפזר ממלא חפניו שאם הי' אפשר בלא כף הי' כשר להקטיר מהחפניים. אבל כשהוא בכף שפסול אם יקטיר בכף דקיימא לן חופן וחוזר וחופן פשיטא דפסול. וכך זה כלאר בהמה דמי. למשום שפסול אם יזרקנו מלאר אם נשפך ממנו פסול. הכי נמי כיון שפסול להקטיר מכף עד שיחזירו לחפניו אם נתפזר ממנו פסול:

ה) שוב ראיתי דמה שכתבתי דנתפזר מכף על הרצפה ודאי פסול כיון שפסול להקטיר מן הכף [רק כשמחזירו

לחפניו דקיימא לן חופן וחוזר וחופן] ודאי רצפה פוסלתו. ליחא דאם תמצא לומר חפניו ככלי שרת דמיא הרי כבר נראה להקטיר ושוב אף שאחר כך אינו יכול להקטיר מכלי שהוא צו אין רצפה פוסלתו. ודומה לנשפך מכלי על הרצפה ואספו כשר או נמנו לכלי חול מחזירו לכלי שרת וכשר [זנחים נ.]. ולא אמרינן כיון דכשהוא ברצפה או בכלי חול אינו ראוי להקטרה שוב הרצפה וכלי חול פוסלתו. רק כיון שפעם אחת הוכשר לזריקה כשר. הכי נמי כיון דכשהי' בחפניו חסוד נראה להקטרה [לפי הנד דידיו ככלי שרת דמי. דמה שנותן לכלי שרת אינו משום חובה רק משום דלא אפשר] אין הרצפה פוסלתו. רק כך ראוי לומר דעל כן לא מציעא לי' בנתפזר מכף. כיון שכל האיבעיא נלמא מנתפזר מחפניו. דאם תמצא לומר כשר שוב אין הרצפה פוסלתו. ואם תמצא לומר מחפניו פסול פשיטא שאין כלי שרת מכשירו. כיון דמכלי שרת פסול להקטירו עד שיחזירו לחפניו. על כן לא מציעא לי' אלא בנתפזר ממלא חפניו:

דידו עון הדוש"ת באהבה רבה הק' אברהם:

הלכות סוכה

הרצה. והנה רוצ משוכחו הם על מהרי"ל בעלמנו אך באמת הדברים כראוי מולקים ואשיבהו אחת לאחת:

ב) מזה שכתב דמדברי מהרי"ל שכתב דמוצאי יום הכיפורים יעשה הסוכה מיד אפילו הוא ערב שבת. מוצא דעל כל פנים חמיר מחול. אני כך פרשתי דברי מהרי"ל. לא מציעא אם חל מוצאי יום הכיפורים באמצע השבוע שיעשה הסוכה מיד בכדי שילך מחיל אל חיל ומשום זריזין מקדימין למצוה. אך אפי' חל בערב שבת דלרין להכין לשבת כדכתיב והכינו את אשר יצאו. ובשבת (דף פ"ח.) גבי מתן תורה בחמישי צוה מוצב והקריב עליו קרבן בששי לא הי' לו פנאי משום כבוד שבת. מכל מקום יעשה הסוכה מיד דמצוה הבאה לידך כו' דכיון דשבת מפסיק חשיב מחמין. ומכל מקום מעיקר הדין יש לפוטרו משום עוסק במצוות שבת שקודם לסוכות. מכל מקום הורה מהרי"ל לזרו עלמנו לעשות זה וזה. אך בשנה הזאת שמוצאי יום הכיפורים ציוס הי' חיוז גמור לעשות הסוכה ציוס הי':

ג) ומה שהקשה מראי' וחגיגה שאם לא הקריב בראשון והקריב בשני לא הי' רק מגונה [רמב"ם חגיגה פ"א ה"ה] ולא עבר על עשה דמצוה הבאה לידך דכל רגל שבת צחוכו. וכן בכל הקרבנות שיוכל לשהותו עד הרגל. ועוד כתב שגם גוף הדבר חמוה בעיניו מאלד. דשבת הי' נקרא מפסיק כיון דאינו זמן פטור רק משום איסור שבת. וכמו מעקה דלא נקרא מצוות עשה שהזמן גרמא מכח איסור שבת. עד כאן דבריו:

סימן תנט

ב"ה אור ליום ה' בראשית תרח"ם לפ"ק.

שלום לכבוד ידידי רב חביבי הרב הגדול חו"ב אוצר בלום כל רו לא אניס לי' כש"ת מו"ה יואב יהושע נ"י.

א) יקרת מנחנו הגיעני בחול המועד. והרצה להשיב על מה שדרשתי שיען ששבת צינתיים. צין יום הכיפורים לחג הסוכות. מחוייבין לעשות סוכה קודם השבת. דחשיב מעביר על המצוות. כיון ששבת צינתיים. שאינו ראוי לעשות סוכה. הנה קודם השבת ואחר השבת שני זמנים חלוקים. וכשמעביר מומן לומן חשיב מעביר וכמו במגילה (דף ו'): למאן דאמר קורא באלר ראשון כשממתין עד אלר שני חשיב מעביר כשמעביר מי"ד שבראשון עד י"ד שאלר שני. והיינו משום שימים שצינתיים אינם רצויים לקריאה. האומנם שצנתיים סס"י תרכ"ה משמע דלעולם חשיב מחמין המצוה אפי' אין שבת צינתיים. ואין מעבירין על המצוות הא ילפינן מושמרתם את המצוות אל תקרא המצוות אלא את המצוות מצוה הבאה לידך אל תחמילנה כמו שפרש"י יומא דף ל"ג. מגילה דף ו':] [וע"ע להלן סי' תק"ה ג'] וכן ממ"ש הרא"ש [ה' פדיון בכור סי' א'] גבי פדיון הבן לפדות חיכף ציוס לי' שלא יחמין המצוה. לעניות דעמי זה רק לחומר ועיין רש"י בצורות (דף מ"ט.) ד"ה עד שיאמרו לו [וע"ע אבניו יו"ד ח"ב סי' שצ"ה ה']. אבל בשבת צינתיים כך הוא מעיקר הדין. ורו"מ השיב צוה

(ד) **הגה** בקושיות אלו נעלם מכבוד תורתו משנה שלימה דכריחות (דף ז' :). גבי מפלה אור לשמונים ואחד דבית שמאי פוטריין שלא יאחזה לשעה שראוי להביא קרבן. והשיבו בית הלל מהמפלת יום שמונים ואחד שחל להיות בשבת וחזרו בית שמאי והשיבו דשבת אף על פי שאינו ראוי לקרבן יחיד ראוי הוא לקרבן ציבור עיי"ש. והנה מוכח מהשוכת בית הלל דמה שלא זמן מצוה מחמת האיסור חשיב לאו זמני. וממה שחזרו בית שמאי והשיבו מצוה דמשום שראוי לקרבן ציבור חשיב זמן מצוה אף בקרבן יחיד. ועל כן לא קשה מידי מחגיגה ושאר קרבנות דכיון דשבת ראוי לקרבן ציבור חשיב זמן חגיגה וקרבנות. אבל בסוכה דשבת לא חזי לעשות סוכה לא חשיב זמני :

(ח) **ולא** דמי ליולדת ללא חשיב לילה זמני קרבנות אחרים על כל פנים והיי' דומה לשבת. דליחא דקרבן יולדת להכשיר. והיא הזריקה. וזה אין זמנו כל הלילה. מה שאין כן עולת תמיד האיברים ופדרים עדיפי מזריקה כמפורש פרק כל התדיר [נחמס פט:] איברי עולה עדיפי מדם עולה יעו"ש. וכן עולת רא"י האיברים עדיפי מהדם. וכן חגיגה האיברים והבשר. וכן מוכח בראב"ד הנ"ל דיוצא די רא"י בהאיברים לבד. ואין להאריך בזה יותר :

(ט) **ומה** שהקשה עוד מהא דמועד קטן (דף ט'). דמקשה הש"ס איבעיא לי' לשיורי פורתא צבנין בית המקדש ולגומרו צבג הסוכות. והרי יוהכ"פ ולילות צינתיים שאינם ראויים לצנין בית המקדש ויחשב מעביר. הנה בחשו' חכם צבי סימן ק"ו הוכיח דמשום מצוה מן המוציא מותר להעביר על המצוה. ומפורש בפרק כל התדיר [ג:] דהמצוה הנעשה בזמן מקודש חשיב מקודש יותר. דקאמר אטו שבת למוספין מהני לתמידין לא אהני [אטו ראש חודש למוספי ראש חודש אהני למוספי שבת לא אהנין יעו"ש בפרש"י שכחב הואיל והאידינא קרבין שם שבת עליהם. והכא נמי אם יוגמר צבג יהי' שם חג על המצוה ומקודש יותר ומותר להעביר משום זה. [ע"ע לעיל שע"ט טו'] :

(י) **ומה** שכחב עוד דעשיית הסוכה אינה מצוה כלל. ובש"ס מכות (דף ח'). הואיל אם מצא חרוש אינו חורש חרישה לאו מצוה. והכא נמי כיון דסוכת גנב"ך כשירה [מ:] עשייתה לאו מצוה הוא. ודאי מסבירא הי' נראה כן. אבל מה נעשה דלשון המשנה בשבועות (דף כ"ט.) נשבע לבטל את המצוה שלא לעשות סוכה. כמו שהביא כת"ר בעצמו :

יא) וממה שכחב מספר הון עשיר דפירושו שלא ליבצ. אין זה פירוש של עשות. ומה יעשה להא דבספר תקוני זוהר חיקון שבעין קל"א וכל פקודין דעשי' דסוכה ולולב חליין צדין יעוין שס. וברש"י מכות (דף ח'). מפורש דעשיית סוכה היא גופה מצוה. ומה שכחב כבוד תורתו ליישב דברי רש"י דרש"י ק"ל הזמנה לגוף מצוה מילתא ודמי נמי לגוף קדושה. וסבירא לי' נמי דאינו יוצא בסוכה אלא אם כן חל שם שמים עליו. ובסוכת גנב"ך קדושת' ומנוות' צאים כאחת. ממילא כשעושה לשם סוכה נתקדש בשעת עשי' מה שמקדשו חשיב מצוה שעל כן צריך לקדשו. רק בסוכת גנב"ך הקידוש בשעת ישיבה ומכל מקום מאחר שצריך לקדשו חשיב הקידוש מצוה. וכשמקדש על ידי עשי' חשיב העשי' מצוה דפח"ח. [ע"ע להלן סי' תפ"א וי"ע] :

(יב) **אבל** אינו עולה לדעת רש"י. ונהי דמה שכחב דיס לומר דרש"י סובר הזמנה לגוף מצוה מילתא. כן משמע להדיא ברש"י צ"ה (דף ל') גבי הפרש' שבעה אחרונים שכחב רש"י שהוקנה לצין השמשות. והארכתי בזה בחי' [ע"ע להלן סי' תנ"ג]. וגם הסבירא שכחב כיון דעל כרחו צריך לקדשו כשמקדשו בשעת עשי' חשיב העשי' מצוה גם כן מוכח במנחות (דף ז"ה) :

(ה) **ומה** שהקשה ממעקה שחשב זמן גרמא משום שבת. לא קשה מידי דממעקה מצוהה עלי' גם לאחר עשי'. שהרי אם נפלה המעקה צריך לחזור ולעשותה ומתקיים המצוה גם בשבת ולא דמי למילה שהקשו התוס' בקידושין (דף כ"ט.) דיחשב זמן גרמא שאינו בלילה אף דכל שעה הוא נימול וגם בלילה. דשאני התם דמשוך פטור לחזור ולמול על כן לא חשיב המצוה רק בשעת מילה. וכן כתבו התוס' שבת (דף קל"א.) צד"ה ושין [ובחשו' מהר"ח אור זרוע [סי' י"א] סבירא לי' גם במילה מתקיים המצוה כל שעה] אבל צנידון דידן שאין המצוה עכשיו מה שיש לו סוכה. שאין צריך להיות לו עכשיו סוכה רק העשי' המצוה. אבל לאחר העשי' שוב אינו מקיים מצוה עד בוא החג. ע"כ שבת שצינתיים אינו זמן מצוה זו כלל :

(ו) **וירתר** הי' לו להקשות בחגיגה ורא"י משום שלילה מפסיק. ורמב"ם פסק [מחוסרי כפרה פ"ג ה"ה ובכס"מ] לילה מחוסר זמן. אך גם הא לא קשיא. דלילה ראוי להקרבת איברים ופדרים ואכילת בשר וחגיגה ורא"י צאים לאכילת מזנה ואכילת אדם. ועיין בראב"ד בהלכות חגיגה [פ"ג ה"ן] שאם הביא חגיגה מערב יום טוב שהקדישה לשם חגיגה יוצא בה ידי חגיגה. ועל כרחין משום שנשאר הבשר ביום טוב. ואם לא כן הי' כנוטל לולב בערב סוכות. הנה שהלילה שבין הימים על כרחין זמן חגיגה. [וע"ע לעיל סי' תכ"ב] :

(ז) **ובן** משמע במנחות פרק החכלת [מע.] דבעי מוספים דהאידינא וחמידין דלמחר הי' מינייהו עדיף. וקשה מה מבעיא לי' הא תמיד שלמחר עוד לא הגיע זמנו. ודומה להא דפרק הישן [כה:] טמאי מת מצוה הי' שחל שביעי שלהם בערב פסח. דמוכח משם העוסק במצוה פטור מן המצוה שמחוייבין עכשיו לטמאות לקרובים אף שהוא מצוה קלה ואין צריך לדחותה משום מצוה פסח העמידה לבוא. ועל כרחין שאני פסח שאין עכשיו זמנו כלל אבל תמיד שיטנו ביום ובלילה שגם בלילה מקריבים אברי תמיד כולה כיומא אריכתא וחשיב הגיע זמנו. ומוכח דלילה גם כן חשיב זמן תמיד משום אברים ופדרים. שאם לא הי' חשיב זמנו הי' דומה ללולב דמשום דמפסקי לילות מימים חשיב כל יומא מצוה צאפי נפשה. ודו"ק :

שאלות ותשובות סימן נ"ה מנחת אלעזר

ישבחה וגם כשירה פ"י נכרי פ"ב אין משיחה מטעם
ורגם מכוונת ופשיית חפילין דה לל לשמה פ"י ישראל
ופ"יש בלבוש ופמיג במ"ו. וכיון דאין זה משיחה
חללה המטה כלל ל"ש בזה אין מצדירין על המטה כמ"ו.
וב"ותר המטהו על סרוב אבני מר מ"ש על דברי
הס"ק הו"ן פשיר בפ"י המטה דשבוטות
שלא לפשות סוכה שפ"י (בסו"ן פשיר) שלא לישב שם
(כאשר הוא האמת פ"י זה כפשוטו) ודמה הוא דאין
זה שפ"י של. למשוח כלל ונבטלתי משחומם דאם כפי
דבריו מה דאמרי' (בכחובות פ"ו פ"א ובחולין ק"ל
פ"ב) אומרים לו. משעה סוכה וזוהי פתחה מכין אוחו
עד שחלא נפשו ולפי דבריו ג"כ הס"י דמכין אוחו עד
שחלא נפשו עד שיפשה הסוכה קודם חג וזו לא
סגיא דיתבי בסוכה גב"ך ופשוטו נכרי כשירם וכי
סורגין אוחו עד שיפשה סוכה בעלמא. וסיכלה על
הדעה הספקשות כזו הלא המפרש כן אינו אלא
מופה בדבר משנה ל"ג גם במשנה דשבוטות ה"ו.
ו"ש" כו' מחיקונים דחשיב שם פקודין דחליין ברגלין
ובידין. וכלל חשיב שם במטה דחליין ברגלין
הליכה לבית מילה וכי קסיד דהליכה לבית מילה
הוא המטה וכלל המטה הוא רק למול ל"ו דחשיב
שם רק דרך מילי דחסידותא פשיית המטה ולא המטה
בעלמאון פ"ב חשיב גם סוכה ולולב דחליין בידין.
ובאמת מהו סוכה הליכה לבית מילה כחבתי מהו
בפ"י בחיבורי אוח שט"ס על ה' מילה (ס"י רס"ה
סיק כ"ד) דפל כרחק זכו היינו שטש"י החיטוק לביכ"כ
למולו והולכים לשם המולדים או הליכה לסעודה בריח
מילה או הליכה לבית החיטוק למולו ופשיטא ש"ז אינו
כלל מפיקרי המטה וסי' כך דחשיב פשיית הסוכה
אבל לא זהו פיקר המטה ח"ס.
וג"כ א"ס דמטה פשיית הסוכה להליכה לבית מילה
כ"ל מחזיקין או כדברי ירושלמי דפשיית
המטה סוכה מצד פלי' וגם פשיית החפילין כ"ל
וסיכלה על הדעה שא"ס ה' הולך למול א"ס בנו או
שכבדוכו למול בן חצירו והלך מציחו ביום ה' והכריח
מילה (בדרך משל) וי"ו ביום ג' שאסור להכניס בדרך
ביום ופשיק רק שמחוייב לדג על הסריס לנסוע
בגמלא פרחא עד שיק כ"ד כ"ל יפסיק באמצע בשיק
שאו אסור לנסוע ולמול וי"ו דומה כמו שפלה באבני
מר לגבי בנין הסוכה. ל"ו פשוט שמוח לנסוע בכל
מה שירצה רק שיבא שמה ליום השמיני בצוקר למולו
וסי' רק שיוגמר קודם ב"ן השמאוח דמג וא"ס מחיל
מיד אחר יוכי"פ מה טוב אבל ויכל להכניס מחמה
הכנה שיק וכו'. וגם במילה הביע זמנ"ס ג"כ בחוק
השמונה ימים להכין כלל חפ"ו כמו שכתב בספרים
על מ"ש ב"ן שמונה ימים כי א"פ"ש ה"ו משחוקק כל
השמונה ימים למול ב"ו ופי"ו קיים כל השמונה ימים
מטה מילה חכו שמונה ימים דבוק כמו שפירש"י וסי'
בשכנה הסוכה שלאחר יוכי"פ עד סוכה. וגם מה
שדמוכו בירושלמי לחפילין בכחובות ופשיית דמצד
לפשות חפילין לשי' בירושלמי והגב בפ"מך א"ס ה'
כותב חפילין הכה מלכד דמבואר פפ"י סוד שיכחוב
לכחלה רטפוס כל מה דאפשר כל הפרשיות פי"ן
באסי' ופשיית (א"י"ס סימן ל"ב ס"ק ב') בש"ס ה'
הכונות להארי"ל אבל לא מלה על הדעה ש"ס ה'
כשכותב החפילין ביום ה' וצ"ו ומשיק ומניה לכהוב
פרשה רבויסה אחר ש"ק דיה"ו שיק בזה אין מצדירין
על המטה פשיטא דא"ס מנין לכה"ל כלל וסי' בשאלה
דבנין הסוכה כ"ל ופ"ו יוחד בזה בחפילין שיק מ"ס
בכחובות משום דלר"ך לקדשן ור"ך לטו"ה פ"י סופר י"א
משא"כ

כ"דו למי"ן בסקו"י ומ"ו והלאה לא ר"י"ו לקבל
מספיק ומ"ו לפ"ס כ"ד ל"א ליגררו אב"ר"י.
ועתה הביע ל"ד ה' שאלו ש"ס ירושלים מס"י
מדוואהרם צר"ס מ"ש המטה וסוכות נ"ד
מה ש"ס לייחבו לירושלמי על קדשים וצפר"ס בסופו
ב"קמ"ס זכרון לדור אחרון חס"מ שער ראש הקורה
א"ך נחשו מ"פ"ו של סמ"ל כ"ל ו"ס כי לא ב"ו
לתוך צ"ח"ו בירושלמי המו"ף של ח"י"ן ס"ו ו"י
תמ"ט מ"ל ש"פ"ו. וי"ל"ט מ"ל מ"פ"ו. ויר"ט בחור"ו
נפ"ל"ו. וב"ג מ"ט וא"ר חור"ה. י"ר מ"ט ב"ד"ר. צ"י
מ"ט א"ו לפ"ו ול"כ"ה ו"ח"ו לא"ו של מ"ך המ"ח
צ"י ומ"ו בירושלים ב"ח"מ ר"ב ו"כ"ס.
י"ד"ו"פ"ו.

סימן נ"ה

בתשרי אבני מר (א"י"ס ס"י ח"י"ס) י"א ל"ו ב"ד"ר
כ"ד"ס מה שח"ס ו"ר"ס ב"ג"ס ש"ל ס"ר
סוכה ב"ס ה' ש"ח"י"ב"ס לפ"ו סוכה קודם המ"ח
דחשיב מצד"ר על המ"ח. כ"ו ש"ב"ה ב"ח"י"ס ש"ל
י"ח לפ"ו סוכה ס"ס קודם המ"ח ולאחר המ"ח
ש"י זמ"ס ח"ק"ס וכ"ש"מ"ב"ר מ"מ"ן ל"מ"ן חשיב מצ"ר
על המ"ח כמו במ"ל"ה (ז' פ"ב) למ"ד ק"ר"ה ב"ד"ר ר"א"ן
כ"ש"מ"ח"ן ע"ד א"ר ש"י חשיב מצ"ר מ"ד ש"כ"ר"א"ן
ע"ד י"ד ש"כ"ר"ה ש"י ו"י"ו מ"ש"ו ש"י"ס ש"כ"ח"י"ס א"ן
ר"א"ן לק"ר"ה ו"ד"ר"ו ב"ח"כ"ה"ה ח"מ"ס"ס למ"ע"י"ן כ"א"ר
נ"כ"ר ל"ל"ן ב"פ"י"ו.

ו"ד"ה חלמ"ו ס"ג מק"ל"ק ר"ב"ה להשיב מ"ו.
ו"ש"ג פ"ר ב"ק"ר ד"ב"ר ל"ש לומר ז"ר"ן
מק"ד"מ"ן ו"ן מח"מ"ן א"ה המ"ו וכ"י רק ב"מ"ט
ב"מ"ט (ב"ן ב"ק"ר"ה המ"ל"ה ב"פ"ר"ס צ"י"ד ו"כ"ו"ל)
ל"א ב"כ"ה ל"מ"ט ו"פ"ר"ס ב"פ"י"ה סוכה ש"ח"ה מ"ט
כ"ל ח"א"ל ו"כ"ה נ"כ"ך כ"ש"ר"ה ו"פ"י"ה ל"ו מ"ט
ה"ו ו"ד"א"מ"ר"י ב"מ"ט (ד"ף ח' פ"ב) ח"א"ל ו"מ"ל
ח"ו"ש א"י ח"ו"ש ל"ו מ"ט ה"ו ח"ו"ש חשיב ל"ו ח"פ"ו
ל"כ"מ"ד ד"ר"ה מ"ך מח"ר"י ד"ש"פ"ו (כ"י פ"א) כ"ש"פ
ל"כ"ל א"ה המ"ט ש"ל לפ"ו סוכה ו"ג"ס ש"כ"י"ג מ"ו
חלמ"ו מ"י ה"ן פ"ר"י ש"פ"י ש"ל לפ"ו סוכה ש"ל
ל"ש"ב ו"פ"י כ"כ"ב (ב"א"ב"י מ"ר) ד"א"ן ז"ה פ"ר"ו
ש"ל "ל"פ"ו"ה וג"ס ב"י"ו מח"ו"ס"ך (ח"ק"ן פ"י ד"ף ק"ל"ה)
ז"ל פ"ק"ד"ן ד"כ"ה ול"ב ח"ל"ו"ן ב"ד"ו"ן. ו"כ"ר"י מ"ח
(ד"ף ח' פ"א) ד"פ"י"ה סוכה ה"ו ג"ו"פ מ"ט פ"כ"ד"ר.
ו"ד"ה נ"פ"ל"ח"י על ג"ח וג"ד"ל כ"מ"ו וכ"י נ"פ"ל"ס מ"מ"ו
ד"ח"ל"ה ב"פ"ל"ו"ח"ה ד"כ"ב"ל ב"ר"ו"ש"ל"מ"י א"י פ"י"ה
י"סוכה כ"ו מ"ט או. רק י"ש"ב"ה ו"כ"ר"י ש"ס מ"פ"ר"ס
ג"ו"ו ב"מ"ח"ו"ה (ד"ף מ"ב פ"א) כ"פ"ו"ה סוכה לפ"ו
מ"כ"ך ש"כ"ח"י"ו ב"ל ל"ש"ב ב"ה מ"כ"ך א"ק"ב"ו ל"ש"ב ב"סוכה
ז"א"מ"ר"י ב"ג"י ו"א"ל לפ"ו סוכה ל"א מ"כ"ך וכ"י פ"י"ש
ז"כ"ו"ס"י ש"ס (פ"ב) ד"ה ו"א"ל לפ"ו סוכה ו"כ"ו"ס"י סוכה
(ד"ף מ"ו פ"א) ד"ה כ"פ"ו"ה סוכה לפ"ו ב"ש"ס ח"ר"ו
ב"ר"ו"ה ד"כ"ל ל"ר"ו"ש"ל"מ"י ד"מ"כ"ך ב"ח"מ"ה על פ"י"ה
סוכה וג"ס על פ"י"ה צ"י"ה ו"ח"פ"ו"ן ו"כ"ו"ש"ל"מ"י
צ"ר"ו"ה (פ"י כ"ו"ח"ה ס"כ"ה ג') ו"כ"ו"ן ד"כ"ו"ש"ל"מ"י ב"ן
ב"כ"ב"ל ו"כ"ו"ש"ל"מ"י ד"ר"ו"ש"ל"מ"י ס"ל ד"מ"כ"ך לפ"ו סוכה
מ"ש"ו ד"כ"פ"י"ה ב"מ"ט מ"ט ו"כ"י"ס ד"א"ן ס"ל ב"פ"ר"ו"ש
ד"א"ן מ"כ"ך לפ"ו סוכה מ"ש"ו ד"א"ן ס"ל ב"פ"ר"ו"ש
(וכ"ל כ"ו"ן ד"כ"ה ד"ש"כ"ה סוכה נ"כ"ך כ"ש"ר"ה ו"כ"ש"ר"ה
פ"י נ"כ"ר ש"פ"ו"ח"ה) ו"כ"ו"ן ד"כ"ו"ש"ל"מ"י ב"ן ב"כ"ב"ל ו"כ"ו"ש"ל"מ"י
ש"ש"ו ד"כ"ה כ"ש"ס ד"א"ן ו"כ"פ"ס"ק"ן ב"ו"ש"י"פ א"י"ה (ס"י)
ח"מ"י"ה ס"י"ה א"י) ו"כ"י"ו כ"י ש"ס מ"פ"ס ד"א"ו מ"כ"ך
ל"פ"ו סוכה מ"ש"ו ד"א"ן פ"י"ה ג"מ"ר מ"ט רק

שאלות ותשובות

סימן נ"ה נ"ו

מנחת אלעזר מב

משליכ בסוכה דכשיה פ"י נכרי וכ"ל החילוק בשם
רמ"ז (ס"י חרמ"א ס"ק ל"א) כ"ש דליש כלל אין מעבירין
על המלוא ככ"ג.

וגם מה שהפליא (באבני חר) דברי הלמודו ה"ל
דרש"י במכוח (ח' ע"א) ס"ל דהמנהג למטה
הו' עושה מלוא פ"י - הו' עושה סוכה חל עלי
הקדושה מיד והו' בנינה שוב מלוא מיד משל"כ בסוכה
גנב"ך לא חל עלי' קדושה רק בשעה יש"כ פ"כ
ולא ידעתי אמאי קלס' שם הלא אלו ואלו לא חל
מליטה קדושה על עלי' סוכה רק לז' ימי סוכה היינו
מיושמים דכניסת החג עד סופו וגמרי' בגמ' סוכה
(דף פ"י ע"א) חג הסוכות שבמה ימים לבי כשם שהל
ש"ש על התינה כן חל ש"ש על הסוכה אבל רק
לשבועת ימים כח' (ופסקי' כן בטושי"ע א"ח סימן
הר"ח) ופ"י במטה אפרים ה"ל סוכה (ס"ג ע"ג)
דמי ש"ש לו סוכה בניי' עם גגות שיש להם לירוש
שכנן שיהי' סגים פתוחים בחללה כניסת ירמ' והיונו
כדי שיהי' חל ש"ש על הסוכה בחללה כניסת קדושה
היום אבל מקודם מאן דבר שמי' שיהי' חל קדושה
על הסוכה. ופשיטא דגם העושה סוכה לא חל עלי'
קדושה רק ביושמים דכניסת החג כשיושב בה ואין
חילוק כלל ובדלוי לא יחלוק על הש"ס דילן ופסקין
כן כח' בלי חולק.

ומ"ש בשם רש"י במכוח כ"ל דפשיית סוכה מלוא
הוא ד"ל הוכחה דכ"ל לרש"י כן אדרבה נראה
שימה הסוגיא שם דלמרי' ממאי דמחשב עליה דרשוה
דילמא מחשבה עליה דסוכה ומחשבה עליה דמערב
ואפ"ה אמר רחמנא ליגלי' ומחרן בגמ' כיון דלא
מלא חסוד אינו חושב לאו מלוא פירש"י שהחל נמי
כי לא מלא חסוד אין החמדה מלוא אלא פשיית
הסוכה פ"ל ומובן ממילא כי אין סנהו דפשיית
הסוכה הוא פיקר המלוא דהא פיקר המלוא הוא
לכ"פ רק הטיבה בסוכה וגם לא שייך לתר' דיסוד
רשי כהר"הלמי ה"ל דמבדך על פשיית הסוכה אלא
ודאי ס"ל ומפרש ש"ס דילן דאינו מבדך על פשיית
סוכה רק הטיבה בלבד הוא המלוא ופשוט בכונה
דברי רש"י דל"ה לפרש דברי' בגמ' דחטיבה דמלוא
דסי' קשה לכאורה דלחו' יחם ושוייכה הוא לחטיבה
עליה לסוכה הא בסוכה פיקר המלוא רק ישיבה
וגם סוכה גנב"ך כשיה ולא דוקא לבטוח שיהי' שייך
לומר דלר"ך לחסוד עליה למלואה ופ"י המלוא אופן
דמירי בגמ' כשאין לו סוכה גנב"ך ולר"ך פ"י לבטוח
קודם ירמ' ע"כ שייך בה חטיבה עליה דמלוא לסוכה
כשהולך על זה לחסוד עליה מן הימר ואפ"י כמסקין
דגם בלואין זה לא הו' חטיבה עליה דמלוא (גם
כשאין לו סוכה אחרת מוכנה) כיון דאי משנה חסוד
אינו חושב כח'. וא"כ לטו המסקנא בלמה (גם לרש"י)
היכל דלשנה סוכה גנב"ך בדלוי אין בנינה מלוא
ח"פ וברור.

ומ"ה ש"י שכל שהוא סמוך לחג הסוכות המלוא
יותר לבטוח כמו במלוא בערב פסח שהמלוא
בפ"ס סמוך יותר לחג. הנה אין שם הפעם במלוא
שהי' סמוך לירמ' רק שיהי' אהרי' ביפור חמץ כמ"ס
סבור (בס"י ת"ח) בשם רבותינו הראשונים דמסי'ם
כשהל פ"ס בשבועת י"ט דיעוה שי"פ"ס במלואי שבה
היינו בליל ירמ' (ועיי' בדבריו בשרה מנח"א ח"א
ס"י ר"ט באורך) דלא כפ"עמי' כד"ש באבני חר כדי
שהי' סמוך למלואו הינו בערב האכלו מלוא למ"ה
דוקא כשהל פ"ס בשבועת הלא גם בשאר השנים הי'
גמ' יותר לאשטון בליל י"ט סמוך למלואו דלכילה

מלוא ולמה כי דוקא כשהל פ"ס בשבועת ח"י רק מפעם
ביפור חמץ דליתקש לפסח כח' צמוד ובי' שם ה"ש
כ"ז בסוכה. ועוד ממ"י א"ס כפ"עמי' (באבני חר)
לדמות סוכה לפסח שגמ' יוחר מה שהו' קרוב
ל"י"ט א"כ ממילא טוב יותר להניח על לאחר שבה
שבנתיים היינו על יום א' שהוא ערב סוכה לגמור
או בנינה ח"י ד"ה. ודבריו בלתי מוצנע ומפורסם
מכל ד'. במחכ"ס.

וג"כ פיקר ראויתו שהביא ממגלה (י' ע"ב) ודן בה
מפני שהשבועת בנתיים חשיב זממן לזמן מעבירין
על המלוא כמו ש"ס למד' דקורין בלדר ראשון
כשממחין עד אדר שני חשיב מעביר כיון שממ"ד
בלדר ראשון עד י"ד שבלדר שני הימים שבנתיים
אין ראוין לקריאה פ"כ. הנה זה הפעם משום
שהימים בנתיים (היינו ח"י חודש השני של אדר"א
וח"י חודש הראשון של אדר ב') אין ראוין לקריאה
פ"כ נקרא מעביר על המלוא זה לא חכר שם בגמ'
ומפרשים לא מיני' ולא מקלתי' מפעם זה ואדרבה
כי החוסי' ש"ס בדי' מסהבד וכי' ד"ס מפרשים דליש
למימר אין מעבירין על המלוא אלא היכל ש"ס
לפניו שחי' מלוא ש"ס לו לפסח קודם אוחה דפגע
ברישא ח"ה אינו דכ"ה ליכא אלא מלוא ח"י ואפ"י
הכי מפרש הפעם משום דליון מעבירין על המלוא
פ"כ החוסי' (ועיי' בס' ביה יחזק' על מגילת ש"ס)
וכי' מה דלא משום מלוא אחרת או זמן אחר
שהולך בנתיים (כגון שהל שבועת בנתיים כר"ל) עשו
בה אלא פשוט משום דמעביר כל המלוא קריאת
המגילה שזמנה בלדר ח"י לשי' ר"א בר' יוסי ועדמה
אוחה לדר שני אבל אין דמיון כלל כשמחיל
לפסח הסוכה מיד אחרי י"ד ומפסיק בלמלוא שבנינה
מפני קדושה שבה כמ"ב. וגם בל"ה אין פעם
לדבריו בה באבני חר דממ"י א"ס מירי' שמחמ"ל
לחנם ועומד בלמלוא בנינה כ"י הו' ממילא מחמ"ן
המלוא אפ"י א"ס לא חל שבה בלמלוא. וא"ס מפסיק
בלמלוא כשמחמ"ל או הולך לישן או לאכל וכדל'
שמ"י מוכרח להפסיק בכל פעם ומרי' משני שבה
שהל בנתיים כ"י בדלוי עושה כהוגן בהפסקא
ויכול להחמיל מיד אחר יוסי' לבטוח דמאן יימר
לן שמוכרח לפבוד בלי הרף ותל' להפסיק גם
בהפסקא חלילה ותינה ותפלה וכיוצא ובפרט כשיגיע
שי"ק וששי"ק הכנה רבה לשבועת ולחשמ"ל מחל"ל.
וכנה שבה הו' הדיר ממילא ועפ"מ"ש החוסי' בזמנא
(דף ס"ג ע"א) דכשהולך ומפסיק לפסח מלוא
החדיר יותר לא הו' מעביר, על המלוא פ"י"ש ובשי"ת
כ"ז הפלחה לאלמרי' ז"י"ע (ס"י ר"ג אוח ד').

ותמרני על אדם גדול כמותו ז"ל שלא היה לו
לפורר בדרשתו על פניו נחון יותר רק
על חידוש הלכה זו שאין בה ממש, או שיהי' פירו
כולם נרדקים עד שלא היה לו להוסיף ולהוסיף
כלל בשום פניו רק על חומרה יתירה כו'. וסוף
נפלאה בשינויה, וסי' יצ"ט משניות, ויראה בחרוהו
בפלאות:

סימן נ"ו

ע"ד שכחב בשו"ת אבני חר (חל"ה ס"י ע"ב)
בכפר ש"ס צו מילה בזמנו בירמ' שני על פסח
והעלה להחיר לטוב לילך לשם חוץ לחוס' ב"י"ט ב'
שאין סמוך ראה לבטל שמחה ירמ' בזמנו וליך
לשם בפירמ'. והנה מ"ש בחללה החשי' דעשה דמילה
וחס

ומים נקרא תשובה³, ותשובה ג"כ צריכה להיות מחוץ לדרך הטבע^{3*}, ע"כ כתיב⁴:
ושאבתם מים בששון⁵.

ב

במדרש⁶, שמצות סוכה רמו אברהם אבינו ע"ה בשעה שבאו אצלו המלאכים.
ואמר: השענו תחת העץ, וזה רמו לסוכה, עיי"ש.
וצריך להבין, הרי העץ הוא מחובר, ומחובר פסול לסוכה⁷, ואיך זה הרמו
היפך גמור למרמוז? אך כשנבין הטעם למה פסלה התורה מחובר לסכך, יהיה
הכל ניחא.

דהנה מצות סוכה רומזת על הגנה⁸, שהיא מגינה על האדם לבלי ליפול ח"ו
לחיצונים. והנה כל אדם שעוסק בתורה ובמצוות אינו צריך שמירה כל כך, כי
אז הוא מחובר לקדושה, וזה עצמו היא השמירה שלו, אך בשעה שהאדם נפרד
מן הקדושה, שעוסק בצרכי גופו, במו"מ וכדומה, אזי צריך לשמירה מעולה. אמנם
התורה והמצוות פועלות גם על אחר כך ומגינות עליו⁹, אך מכל מקום צריך אז
שמירה יתירה, כמובן. וזה הרמו בסכך של סוכה, שהוא רק מן התלוש ולא
במחובר¹⁰, לרמוז שעיקר הסוכה וההגנה צריכים רק בשעה שהאדם תלוש ואינו
במחובר לקדושה, אז צריך להשגיח על עצמו היטב.

הנה המלאך אינו נפרד לעולם מן הקדושה. אך מה זה דמצינו: הנה יום הדין,
לפקוד על צבא מרום בדין¹¹, ולכאורה איך שייך דין עליהם, כיון שאינם חוטאים
ואין להם יצר הרע? אולם כל מלאך יש לו גבול ומקום: עד סה תבוא, וכשרוצה
להכנס לפניו ממחיצתו נענש על שרוצה לבוא למקום שאינו רשאי. ולפי זה המלאך
צריך לשמירה והגנה רק בעת שהוא מחובר, וכל חטאו הוא בעת שרוצה בחיבור
יותר, אבל לעולם אינו נפרד. ולכן היתה הסוכה אז רק באילן שהוא מחובר, אבל
לנו עכשיו המחובר פסול¹².

ג

**למה לא מצינו בשום מצוה שיהיה הנוי שלה מצוה גדולה כ"כ כמו בנוי סוכה,
דמצינו בגמ'¹³: עטרה בקרמים ובסדינין המצויירין וכו', והלוא: זה אלי ואנוהו¹⁴
קאי על כל המצוות?**

פ"ח). 3. ב"ר פ"ב, ה': בזכות התשובה שנמשלה כמים, שנאמר שפכי כמים לבך.
3*. עיין שמ"ש בראשית י"ז, שהעוה"ז נברא בה"א, ופירשו בדברי אדומו"ר הכהן הגדול
וצללה"ה מאלכסנדר, דלשון טבע הוא כמו הטובע בנהר, אלא שצריך לעשות למעלה מן
הטבע. ע"כ. וזה דחוינא לספרי דווקנא דתלי לכרעא דה"א לרמוז שיאחו אדם עצמו למעלה
מטבע העולם ויליך דרך הפתח הקטן למעלה. 4. ישעי' י"ב, ג'. והפירוש, שלושת
הדברים צריכים להיות מחוץ לכלי ומעליו. 5. הרב ר' שלמה אנגלמן, אב"ד קלודובה
(שש"ק, ח"ג, רצ"א).

6. ב"ר פמ"ח, י'; תנחומא וירא ד': אתה אמרת והשענו, אני גותן להם מצות סוכה.
7. ואיך יתכן שנוי מן הקצה אל הקצה בין הרומו והנרמו? 8. מלשון: סכותה לראשי
ביום נשק (תהלים ק"מ, ח'); והוכן הסוכך (נחום ב', ו'). ועיין זוהר ח"א, קע"א, ב:
סכות לנטרא לון. וכן ח"ג, רנ"ב, ב; רנ"ז, א. 9. סוטה כ"א, א. 10. סוכה י"א,
א, במשנה. 11. תפילת: ונתנה תוקף. 12. הרה"ג ר' יעקב אורנר, אב"ד גאשלקס
(שש"ק ח"ד, ג').

13. שבת כ"ב, א. 14. התנאה לפנינו במצות, עשה לפנינו סוכה נאה וכו' ס"ח נאה וכו'

הנה על הפסוק¹⁵: זה אלי ואנוהו, מתרגם אונקלוס: ואבני ליה מקדשא ובגמ'¹⁶ דרשו: התנאה לפניו במצוות. ויש לומר דאלו ואלו דברי אלהים חיים. דהנה ידוע שהסוכה רומזת על בית המקדש¹⁷, ובית המקדש נקרא נמי: סוכת שלום¹⁸ ובגמ'¹⁹ כשם שהל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה. עיי"ש], ואם כן בסוכה שייכים שני הפירושים הנ"ל בדבר אחד, לכן המצוה של נוי גדולה כאן בסוכה יוחר מכלל המצוות.

ובזה מובן למה באה מצות נטילת ד' מינים בסוכה²¹, דאיך שייכים זה לזה? אך כתיב²²: ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, והפי' הפשוט שקאי על בית המקדש שהשי"ת שורה בתוכו. אך באלשיך ובמפרשים אחרים, שקאי נמי על כל ישראל ועל כל אחד ואחד מישראל שיעשה עצמו מקדש ומשכן להשראת השכינה, שיזכל השי"ת לשכון בתוכו ממש, והיינו ע"י קדושת האברים, שמקדש עצמו, עיי"ז בא להשראת השכינה²³. וממילא בסוכה שרומזת על בית המקדש והשראת השכינה, כנ"ל, ובאים אח"כ לד' המינים שנמי רומזים לאברים, כמבואר במדרש²⁴: לולב נגד השדרה ואתרוג נגד הלב, ערבה נגד השפתים והדס נגד העינים, ורומז דצריך לקדש כל האברים ולהגביהם לקדושה, ובאלו ד' האברים נכלל כל האדם, וצריך להגביה את האברים וכדאמר בגמ'²⁵: מדאגביה נפיק ביה, וכשמקדש כל האברים בא עיי"ז להשראת השכינה בתוכו ממש, ושייך זה לסוכה, שהיא השראת השכינה ג"כ בכללות²⁶.

ד

בירושלמי²⁷ הביאו תוס'²⁸, דצריך לאכול כזית דגן בסוכה בלילה הראשון של סוכות, כמו שחובה לאכול כזית מצה בלילה הראשון של פסח, ויליף בגזירה שוה: ט"ו — ט"ו מחג המצות, עיי"ש.

וצריך להבין מה ענין זה לזה? והנראה, דאיתא בזהר²⁹ כשיצאו ישראל ממצרים ויצאו מעשרה כתראי דמסאבותא, והיו צריכים לבוא לדעת דקדושה, לא היו יכולים לבוא לידי דעת עד שאכלו כזית דגן³⁰ וכמו שאמרו בגמ'³¹: אילן שאכל ממנו אדם הראשון חטה היה וכו' שאין התינוק יודע לקרות אבא ואמא עד שיטעום טעם דגן, עיי"ש] והיא כזית מצה של חובה בלילה הראשון של פסח.

(שבת קל"ג, א). 15. שמות ט"ו, ב'. 16. שבת קל"ג, א, ועוד. 17. ויהי בשלם סוכו (תהלים ע"ו, ב) מתרגם והוה בירושלם בית מקדשיה. ועיין זוהר ח"א, קע"ב, ב. ובמד' שוח"ט ב', י"ו, עה"פ שמאלו תחת לראשי.

19. מאמר המוסגר כך הוא במקור. 20. ביצה ל', ב. 21. עס"י המקובלים. עיין בשערי תשובה או"ח סי' תרנ"ב (ב), ומוסיף: ועיין מ"ש מהר"ש וויטל בס' הכוונות. ע"ת שער כ"ט, ספ"ג. 22. שמות כ"ה, ח'. 23. ידועים דברי הרבי מקוצק זצלה"ה: איפה שוכן השי"ת? — במקום שנותנים לו להכנס. פירושו: במקום שהגוף מקודש וכלי מוכן להשראת השכינה. השווה חשבה לטובה, מהרה"ק רח"ה זצלה"ה מאלכסנדר פ' קדושים, ופ' ואתחנן. ועיין לעיל שבת ט'ד', והערה 34 שם. ועיין תקו"ז, תק' ע': ולתקנא ליה אתר דכיא וכו'. 24. ויק"ר פ"ל, י"ג. 25. סוכה מ"ב, א. 26. הרה"ג ר' יעקב אורנר, אב"ד גאשלס (שש"ק, ח"ד, ג"ב).

27. סוכה פ"ב, הל"ז. 28. סוכה כ"ו, א, ד"ה תשבו. 29. ח"ב, קפ"ג, ב. 30. המאמר המוסגר כך הוא במקור, אבל לא ברור אם הוא של רושם הדברים או של המביא לבית הדפוס. 31. ברכות מ', א.

ענין זה. ואני אבא אחריהם ומלאתי את דבריהם. והוא כי עדיין צריך לשים לב כי הלא במשכן עצמו היתה שכניה כמאמרו יתברך (לקמן פסוק כב) ונועדתי לך שם כו', ואומר (לקמן מ לו) וכבוד ה' מלא את המשכן ולא יכול משה לבא וכו', וכן אמרו וכן תעשו לפי דרך זה הוא מיותר.

אמנם יהיה על דרך מאמרם ז"ל (סנהדרין יא א) שבימי הלל הזקן יצאת בת קול ואמרה יש ביניכם מי שראוי שתשרה עליו שכניה כמשה רבינו אלא שאין הדור ראוי לכך. כי מה ענין אומרם כמשה רבינו, והיה די יאמר שתשרה עליו שכניה. אך הוא כי מאז היתה שכניה למטה טרם יחטא אדם ובהעוותו עלתה לרקיע ראשון, ובדור אנוש לשני, וכן על הסדר הזה עד השביעי. ובא אברהם והורידה לשני, יצחק לחמישי, יעקב לרביעי, לוי לשלישי, קהת לשני, עמרם לראשון, משה לארץ. כן היה ראוי הלל להשרות שכניה בארץ בהשתלשלותו. וזהו שתשרה עליו שכניה כמשה רבינו, באופן שעל ידו תתפשט ותמשך לארץ כמשה רבינו ע"ה. ולא עליו לבדו, אלא שאין הדור ראוי לכך, כי עונותם מבדילים בין הארץ ובין השמים, ואין מביא להשראת שכניה בארץ למענם. והוא מאמר הכתוב (ירמיהו ז ד) היכל ה' היכל ה' היכל ה' המה, לומר אל יעלה על רותכם כי היכל ה' הוא ואיך יניחיהו הוא יתברך, כי הלא היכל ה' המה וכאשר המה ראויים להשרות שכניה בנשמותם ישתלשל ויתפשט השפע אל היכל ה', כי למענם להיות אתם משכן את שמו יתברך במקום ההוא. כי נפשותם הם המשכן האמתי ומהם יתפשט אל המקום המיוחד ההוא. וזה מאמר שלמה באומרו (מלכים א ח נז) יהי ה' אלהינו עמנו, שתשרה שכניה בעצמנו, כאשר היה עם אבותינו אברהם יצחק וישראל עבדיו, כי האבות הן הם המרכבה (בראשית רבה פרשה מז ו), ועל ידי כן אל יעזבונו ואל יטשנו. מה שאין כן בהעוותנו שיעזבו היכלו ויסתלק, כי אין חפץ ה' לשכון בארץ כי אם על ידי השראתו בנפשות ישראל שמהם עושה עיקר ובהנשאת מהיותם מרכבה אל השכניה ינשאו משכנות לאביר יעקב לעומתם כי מהם ימשך. ובהעדרם מהיות ראויים לכך, עזוב יעזוב את המשכן או מקדש אשר בחר לשכן את שמו שם.

של מטה שם יהיה של מעלה מקביל אליו, גם כי ילך הלוח ונסוע, אל כל מקום שיהיה של מטה גם העליון שם יהא נכחו ובתוכו הוא משכן הנער, כמו שכתבנו במאמר הכתוב באומרו (שמואל ב ז ו) ואהיה מתהלך באהל ובמשכן, שהוא יתברך כביכול מתהלך ממקום למקום בחניות המדבר ובגלגל ובשילה ובנוב ובגבעון. ולא באהל התחתון לבדו כי אינו כבודו רק באהל ובמשכן יחד, אהל התחתון עם משכן העליון כאילו חובר לו יחדו. וזה יאמר ככל אשר אני מראה כו', לומר גם כי אין בית המקדש של מעלה מכוון לזה ואין המשכן דוגמתו, הנה הוא דוגמת ותבנית המשכן הידוע העליון, הוא משכן מטטרון. וזהו את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו של המשכן ההוא, כי של מטה וכל כליו דוגמתם.

ושמא תאמר גם כי נעשה תבניתו למטה לא יהיה פה איכותו לשיוכן לשכניה בו. אל יעלה על רוחך טובה כדבר הזה, כי הלא דע לך כי לא תבניתו בלבד תעשו, כי אם וכן ממש תעשו כעליון כאילו הוא למעלה והוא למטה עם התחתון. ועל כן תכון חנייתי והשראתי בתוכו. וזהו אמרו וכן תעשו. וזהו אמרו (לקמן כו א) ואת המשכן תעשה, ולא אמר והמשכן תעשה, אך ריבה את העליון כאלו נעשה פה עמו. וכן בפרשת ויקהל נאמר (להלן לו א) ועשה בצלאל ואהליאב כו' את כל מלאכת וכו'. וכן ויעשו כל חכם כו' את המשכן כו' (שם שם ח). וכן ויעש בצלאל את הארון (להלן לו א), ויעש את השלחן (שם שם י), ויעש את המנורה (שם שם יז), ויעש את מזבח הקטורת (שם שם כה), את מזבח העולה (לקמן לח א), את הכיור ואת כנו (שם שם ח), את החצר וכו' (שם שם ט). כל האתינ האלה הנה באו בלי ספק לרבות דוגמתן העליונה כאילו גם הם נעשים פה. כי על כן הוצרך לדעת בצלאל לצרף אוהיות שבהם נבראו שמים וארץ, ככל הכתוב למעלה.

ועוד יתכן דרך שני בביאור הכתובים. והוא בשום לב אל אמרו ושכנתי בתוכם ולא אמר בתוכו. והוא כי הנה שמעתי לומדים מכאן כי עיקר השראת שכניה באדם הוא ולא בבית מאמרו בתוכם. אך לא המשיכו הכתובים על

לשלושה בני אדם, לפי ששלושה דבר קביעות הוא ואין ראוי לקבועם. וחלוק הדינין שאמרו זכרונם לברכה (ע"ז כא.) שיש בענין זה בין פתים לשדות וכרמים, ובין סוריא לארץ ישראל, ויתר פרטיה, מבארין בסנהדרין ועבודה זרה (שם).

ונוהגת בזכרים ונקבות, בארץ. ועובר עליה ומכר להם קרקע או השפירו להם במקום שאינו רשאי, עבר על מצות מלה, ואינו לוקה, לפי שאפשר למכר להם קרקע או להשפיר בלא עשית מעשה.

מדיני המצוה, כגון מה שאמרו זכרונם לברכה, שאלו רצו להניח עבודה זרה, אף על פי שעבודה מתחלתן, שמתרין לשכן בארצנו, וזהו הנקרא גר תושב, כלומר, שהוא גר לענין שהתר לישב בארצנו, כמו שאמרו זכרונם לברכה (ע"ז סד:), אי זהו גר תושב, זה שקבל שלא לעבד עבודה זרה. ואם לא הניח עבודה זרה, אין צריך לומר שאין מוכרין לו קרקע שישכן בארצנו אלא אפלו (לשכר) [להשפיר] לו אסור, כל זמן שישכר לדירה, לפי שמכניס שם עבודה זרה, אבל לסחורתו מתר ובלבד שלא ישכיר

פרשת תרומה

ויקחו לי תרומה יש בה שתי מצוות עשה ואחת מצות לא תעשה

אה"ת 18/08/2018

מצוה צה

מצות בנין בית הבחירה

לבנות בית לשם ה', כלומר שנהיה מקריבים שם קרבנותינו אליו, ושם תהיה העליה לרגל וקבוץ כל ישראל בכל שנה, שנאמר (שמות כה, ח) ועשו לי מקדש. וזאת המצוה כוללת עמה הפלים הצריכים בבית אל העבודה, כגון המנוחה והשלחן והמזבח וכל שאר הפלים כלם.

משרשי מצוה זו, מה שתראה בסוף דברי. ואכן מיראתי להתקרב אל משפן השם, פי ידעתי כל הקרב הקרב, אם לא התקדש למדי, לא יראה הבית וחי, גם הפהנים הנגשים אל ה' לעבודה, יתקדשו בבואם אל הקדש לפני, והלויים אחי הטהרו ויגוף אהרן אותם תנופה טרם יתנו קולם בהיכל השם, אמרתי גם אני אגיד עצתי, ואערף התנצלותי נגד זקני, וארחץ בנקיון כפי, טרם אעלה בית ה'.

שמן למאן חסר
 דלאו לחורס הוא
 לריך וי"ג דברי
 כפוי כחן וכן יש
 י"ג איני מלבושי
 ציחוקאלי ואערך
 ערי ואנעלך
 חס' וגו' וכסחטלו
 יסראל צענל
 אברו י"ג קרמי
 מלבושים כדכתי' ויחללו צני

שישין : ו
 לאנהרותא בוסמיא למשח
 דרבנותא ולקטורת בוסמיא :
 ז אבני בורלא ואבני
 אשקמיתא לשקעא באפודא
 ובהושנא : ח
 ויעבדון
 מקדש ואשרי

ועצי שמים * ו שמן למאן בשמים
 לשמן המשחה ולקטורת הפמים *
 ז אבני-שהם ואבני מלאים לאפד
 ח ולחשין * ו עשו לי מקדש ושכנתי תודת אהרן
 ועשו ערובין צ צ כחוצו ח ס צ צ שנועות ט"ז צ

ישראל את עדיסו צכות אלו י"ג מיניססהתנדבו חזרו להסייג: וטכנתי רמו לצית לאשון ושכנתי שניכוכן וחסה קדוש יושב חסלות ישראל: לקדוש
 עולה ח"י שמנין קדוש היה חסלות נישדאל ויש צו חותיות שני ח"כ רמו לח"כ שנים של צית שני: מראה צניתי נבדילאל * מלמד שהיה
 חגור כמין פסיקה של עור *

לקט בהיר

רש"י

שהוא נר חמיר הצריכה שמן זית וך וזאת לא נמלא לכל אחד מזומן
 (מ"ל), ומפני זה אמר הכתוב לרכו שהוא למאור מה שלא עשה כן עד
 כאן, וכן הוא גבי צמים, הן ללורך שמן המשחה והן ללורך קטורת
 שאינם לצנין המשכן לזה כתב לרכו וצ"ל הידועה לשמן "המשחה"
 ולקטורת "הצמים" שאינם סחם שמן משחה הנהוג בעולם שיש לו ריח
 טוב ודי צוב, אלא ללורך משיחת המשכן והיו צו צמים יקרי המליחות
 כמו שפורש צני תשא (רא"ם): יח פי' בסוף הפרשה נאמר
 והקטיר עליו אהרן קטורת סמים צצקר צצקר וכו' צין הערבים וכו',
 (רא"ם): יש פי' הגם שצכל המקרא ענין חיבת קטורת פירושו כשנותנים צמים וסמים על האש בחור הבית, וצשריפתה מעלה עשן וריח
 טוב תמלא את הבית, וצפרע אלל ע"ז היה מנהגם לעשות כן, גם להבדיל צהאל מוסד וצהיכל זה היה ענינו, אצל הצדיקה מדד עלמו מושאל
 הוא ואין פירושו לא אש ולא יקוד ולא שרפה, אלא נגזר מחיבת קיעור שפירושו קשן, כמו (ברא' י"ט כ"ב) וכהנה עלה קיעור הארץ בקיעור
 הכבשן, וכמו (תה' קמ"ח) אש וצדר שלג וקיעור, ואמר רש"י זאת כדי ליישב יתור הלשון שאמר לקטורת הסמים ולא די לומר צמים לקטורת
 (במ"ח), וחיבת ותמרות פירושו כמו חמר שהעשן היה עולה צלא גטיית לדדים כמו חילן תמר צצבה וישר: ב) לזה אמר "אצני" לשון רבים
 כי לאפוד עלמו היו צ' אצני שובם, אצל חינו כולל אצן שהם שהיה צחושן שכלל צאצני מילוחים, וכמו שפרש והולך שחיבת מילוחים חינו שם
 האצנים אלא כל מיני אצנים עוצות נקראו כן (רא"ם): פא) וחמר הלמ"ד וצאילו חמר וצאנים למלוחים פי' ללורך מה שאנו עתיד ללוות. לך
 למלוחות, וכמו שאמר צמים לשמן המשחה שפירושו ללורך מה שאני עתיד ללוות לך לעשות שמן המשחה, ואמר כן, ולא אמר שמתן, מפני
 שצריך להאריך לומר י"צ שמות, ועוד שהשן יש לו מדה זרת חרכו ורת רחצו וצריך לנדב אצנים גדולות יקרי הערך כדי למלוחות כל הי"צ
 משצנות הגדולות, משא"כ אצני שובם שצאפוד, ומה שאמר למלוחות לאו דוקא מלאוי כמו גומא מכל לדדים צדי רוחות שלימים שא"כ נכסבה
 כל האצן ולא נראה ופי' והדרכה, אלא שוליים לה וחמותיה כמין מולגות דקות לחחו את האצן שלא יפול ונקרא שפיר מילוחים, ומה שאמר
 הכתוב צפי תורה שראשי השרשרית הצאים מן החשן היו נתונים צמשצנות האפוד וצבה היה החשן לחחו שלא יפול, חנים חלו המשצנות אשר
 אצני שהם היו צבה, כי פשוע הוא שהיו המשצנות למדת האצן ולא היה שם מקום לחחוב צבה השרשרית, אלא הם משצנות אחרות צשתי

אור החיים

והולרכו לו צמים כמו שפורש צני תשא: ולקטרת הסמים. שהיו
 מקטירין צכל ערב וצקר כמו שפורש צוחתה תורה, ולשון קטורת
 העלאת קיעור (ותמרות עשן: ז) אבני שהם. שחיס הולרכו שם
 ללורך האפוד * האמור צוחתה תורה: מלאים. על שם שעושין להם
 צצבה מושב כמין גומא ונותנים האצן שם למלוחות הגומא

משא"כ צפי תשא לא נאמר לרכו, הגם שמה שם קלת משמותן,
 (רא"ם): יש פי' הגם שצכל המקרא ענין חיבת קטורת פירושו כשנותנים צמים וסמים על האש בחור הבית, וצשריפתה מעלה עשן וריח
 טוב תמלא את הבית, וצפרע אלל ע"ז היה מנהגם לעשות כן, גם להבדיל צהאל מוסד וצהיכל זה היה ענינו, אצל הצדיקה מדד עלמו מושאל
 הוא ואין פירושו לא אש ולא יקוד ולא שרפה, אלא נגזר מחיבת קיעור שפירושו קשן, כמו (ברא' י"ט כ"ב) וכהנה עלה קיעור הארץ בקיעור
 הכבשן, וכמו (תה' קמ"ח) אש וצדר שלג וקיעור, ואמר רש"י זאת כדי ליישב יתור הלשון שאמר לקטורת הסמים ולא די לומר צמים לקטורת
 (במ"ח), וחיבת ותמרות פירושו כמו חמר שהעשן היה עולה צלא גטיית לדדים כמו חילן תמר צצבה וישר: ב) לזה אמר "אצני" לשון רבים
 כי לאפוד עלמו היו צ' אצני שובם, אצל חינו כולל אצן שהם שהיה צחושן שכלל צאצני מילוחים, וכמו שפרש והולך שחיבת מילוחים חינו שם
 האצנים אלא כל מיני אצנים עוצות נקראו כן (רא"ם): פא) וחמר הלמ"ד וצאילו חמר וצאנים למלוחים פי' ללורך מה שאנו עתיד ללוות. לך
 למלוחות, וכמו שאמר צמים לשמן המשחה שפירושו ללורך מה שאני עתיד ללוות לך לעשות שמן המשחה, ואמר כן, ולא אמר שמתן, מפני
 שצריך להאריך לומר י"צ שמות, ועוד שהשן יש לו מדה זרת חרכו ורת רחצו וצריך לנדב אצנים גדולות יקרי הערך כדי למלוחות כל הי"צ
 משצנות הגדולות, משא"כ אצני שובם שצאפוד, ומה שאמר למלוחות לאו דוקא מלאוי כמו גומא מכל לדדים צדי רוחות שלימים שא"כ נכסבה
 כל האצן ולא נראה ופי' והדרכה, אלא שוליים לה וחמותיה כמין מולגות דקות לחחו את האצן שלא יפול ונקרא שפיר מילוחים, ומה שאמר
 הכתוב צפי תורה שראשי השרשרית הצאים מן החשן היו נתונים צמשצנות האפוד וצבה היה החשן לחחו שלא יפול, חנים חלו המשצנות אשר
 אצני שהם היו צבה, כי פשוע הוא שהיו המשצנות למדת האצן ולא היה שם מקום לחחוב צבה השרשרית, אלא הם משצנות אחרות צשתי

כלם הם לורכי משכן ועבודתו משא"כ האצנים שאינם אלא
 לצדדי כהונה, והגם שצבי"ח דברים יש ג"כ צקלת מהם שהם
 ללורכי צגדי כהונה אעפ"כ חין לך מין ומין מהי"ח שאין צו
 לורכי משכן ועבודתו משא"כ האצנים שאינם אלא לצדדים. עוד
 נראה ע"פ דצריהם ז"ל שאמרו ציומא (ע"ה) שהענינים היו
 מצביאים את אצני שהם וכו' ח"כ משולחן צצבה היו מצביאים
 צלא עורח ויגיעה ולא חסרון כים אשר ע"כ סדר נדצתם אחר
 כל הבודות שצביאים מכיסם וע"י עורח בה):

ח. ועשו לי מקדש וגו'. לל"ד למה קראו מקדש ותכף חזר
 צו וקראו משכן דצתיב את הצנית המשכן. ונראה כי
 חומצו ועשו לי מקדש היא מצות עשה כוללת כל הזמנים
 צין צמדצו צין צכניסחם ללורך צכל זמן שיהיו ישראל שם
 לדורות, ולצריכין היו ישראל לעשות כן אפי' צגליות אלא
 שמלניו שאמר ה' כל המקומות מעת שצצבה ציב"מ כאמורו
 (ראה) כי לא צצתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה,
 ולזה לא אמר ועשו משכן שיהיה נשמע שעל חוחו זמן לצד
 נאמרה מצוה זו, ואחר שצוה דרך כלל אמר פרע הנעשה
 אור בהיר

מישראל יצא מטלם אלא שצכללות תרומת כל ישראל יהיו כל
 המינים, או יראה לומר שיקצלו מהמצביאים כל הי"ג מינים ולא
 חלזל צמציא פשחן ועורות וכו' בה):

ז. אבני שהם וגו'. לל"ד למה כתב אצני שהם ואצני
 מלוחים צסדר אחר כל הי"ח מינים ומן הראוי היה
 לו לסדרם קודם זה צכסף כי הם מעולים מהם כו). וחלוי
 כי לצד שמלניו שהצביאים הציואו חוחם צצחרונה צכראו שהציואו
 ישראל כל הלורך למשכן, ותמלא שאמרו ז"ל (צמ"ר י"צ)
 שהקפיד ה' על זה וחמר חות אחת מהם והנשחם צתיב, לזה
 סדרם ה' צצחרונה לומר כי הם למטה מטלם, ומדעעם עלמו
 שחם צצחרונה והבן, עוד נראה לומר ע"פ מה שאמרו ציומא
 פרק צה לו (ס"ט) שצגדי כהונה מוחרים ליהנות צבה כו)
 ומשמע שאין מעולים צבה, וצוב ראיתי למצבים שכתב כן
 צפי"ה מהלכות מעילה, ולפי"ז צגדי כהונה חנים צהשואה עם
 כלי המשך ועבודתו שכולם קדושחם למעלה מצגדי כהונה
 ותעלון צבה, ומענתה צדין הוא לסדר צצחרונה אצני שהם
 ואצני מלוחים אחר כל הי"ח דברים לצד שכל י"ח הדברים

הפשתן, ואם לאו לאו, ופירוש וזאת, אפילו אחד מוחת. כו) וראינו שמלמעלה למטה מסדרן. צו) פירוש צצונג וצחונס, כי לא
 נתנה תורה למלכחי שרת, ואם כהן עושה עבודה צצגדים חיי אצפר להסירם כרנע שלא ליהנות מהם, חוזה שחסיים ומשמע שאין מועלין
 צבה, פירוש הגם שאין זה היתר, אלא זה ודאי שאינו חייב מעילה, מה שאין מלוחות זה צצמשכו וכליו, צבה) שצצזר זה הוא יותר

בְּתוֹכָם : ט פְּכַל אֲשֶׁר אָנִי מֵרְאֶה
אוֹתְךָ אֵת תְּבִנֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֵת
תְּבִנֹת פְּרִכְלֵיו וְכֵן תַּעֲשׂוּ : ס
וַעֲשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים אֲמָתִים
תּוֹרֶדֶת אֲהֹן וְחֲצֵי אֲרָפּוֹ וְחֲצֵי רַחְבּוֹ וְאִמָּה

ככל פסוקין ס"ז - שבעות י"ד - וס"ז : ועשו יומא ג' : אמתים פסוקין וע"כ שנת ה' כט

שְׁבִינְתֵי בִינְיָהוֹן : ומלחה למשה
 ט פְּכַר דִּי אֲנָא חכנית המשכן
 פְּחֹי וְתָךְ וְיָת דְּמוֹת וְחכנית כל כליו
 מִשְׁבְּנָא וְיָת דְּמוֹת פֶּל כליה וכן חנושה
 מְאֹנְהֵי וְכֵן תַּעֲבֹדוּן : וכן חששו דנגשו
 וְעֲבֹדוּן אֲרֹנָא דְאֵעִי סוכות אלו
 שְׁמִין פְּרָתִין אֲסִין וְפִלְגָא הכלים עמד
 אֲרִיבִיה וְאֲמָתָא וְפִלְגָא נגדשו וכן כל
 פִּוְתִיָּה וְאֲמָתָא וְפִלְגָא מעשה דנגשו
 הַלְפִידִים נָסֵן וְפִלְגָא המקדש וכליו
 ספן

זכות אלו הכלים ונראה שהשורה התיכונה להזכיר זכות עבודת המקדש שאלו היו תורעין לת המזבח והיא עבודה לשונה שהיו עושים בהם ירי' ועשו ארון - ככלם כתיב ועשית חוץ מנארו דכתיב ועשו שכל הכלים עשה שלמה כיוולא בהן סוף מארון - ארון אחרות ארון שיש בה ארון של ישראל ואחרות נראה כי הוא אש אובלת - ארון נג'י' נזר שכתר תורה עולה על נביהן על כל הכתרים לכן כתיב ועשית עליו זר זהב ובשלחן כתיב ועשית לו לומר שכתר תורה עולה על שאר הכתרים אמת' ומ'י ארכו ואמה ומ'י רחבו ואמה ומ'י קומתו - כל מדותיו היו שזכות בחל'י אמות ללמד שכל מי שלומד תורה לדין לשכרו ולהשפיל עלמו : ועשו ארון " פרשית ממליון בעשייה כנגד עשרה מאמרות שבהן נראה העולם " רש"י

קרות כחפות האפור ולא היו בהם שום אבן אלא חלולים למדת שתי קלות השררות, והאבנים היו למעלה מהם בגובה כחפות הכהן, ומה שדרשו חז"ל בגמ' מילואים מלשון שלימים לכל חניף עליהם צהל, הוא דרך דרוש מיתור אומרו משוברים יהיו צמילואותם, אבל פשט הכתוב לא זו ממקומו, ואחר כל זה נחלו כל המיחות ועטות הרמב"ן ז"ל עיין שם (רא"ם) : (כב) וכמו שפירשו שאבני שהם אינו כולל אבנים שצחשן ואבני מילואים אינו כולל אבני האפור : (גג) פ"י נאמרים ע"ש העמוד, כי עד עתה לא ידענו פירושה כי לא זכרו צ' צדדים אלו בכל המקרא לדעת תוארם ומערכתם רק מה שנלמד מן הכתובים שצ"פ תורה : (כד) כבר אמרנו שכל למיד הקישור שנאמר אלל הקב"ה בהקרה שפירושו לשמו, כי לא שייך אלו לרבי, וחזן מה כאלן היחור ג"כ מכרית, שהלא מאומרו ושכנתי בחוכם נשמע שהוא לי לרבי, ועוד אם פ"י לי לרבי הול"ל ושכנתי "בחוכם" לא בחוכם, ועיין לעיל אות א' בפירושינו ויקחו לי, לי לשמי, והבסיף רש"י לומר בית קדושה, שאין מקדש שם העלם, כי משכן שמו, אלא שם תואר הוא, וענין רוחני הוא, ולא שייך בו עשייה, וחסר מן הכתוב, וכאלו אמר ועשו לי בית מקדש שינוי נוסחאות : * משבצת.

קרויים אבני מלואים, ומקום המושב קרוי משבצות : * לאפוד ולחושן. אבני הזהב - לאפודים ואבני המלואים לחשן, וחשן ואפוד מפורשים בואתה תלויים והם מיני חכשיע : (ח) ועשו לי מקדש, ועשו לשמיים בית קדושה : (ט) ככל אשר אני מראה אותך. כאן"ס) את תבנית המשכן (ס"ו) , המקרא הזה מחובר למקרא שלמעלה הימניו ועשו לי מקדש

במדרש שאינו מקום לבנות בו צינן אבנים שיעשה משכן כסוד האומר, ותמלא שכתב רמב"ם צפ"ח מהלכות בית הבחירה מלח עשה לעשות בית לה' דכתיב ועשו לי מקדש ע"כ, וטעמו הוא משניו הלשון כמו שכתבנו (ט), עוד יראה צאומרו ועשו לי מקדש כי משה עושים אותו לשמו יתבי צאומרו לי הגם שעדיין לא שרחה בו שכינה הרי הוא מקדש ודין קודש יש לו :

ושכנתי בחוכם, ולא אמר בחוכו לומר שהמקום אשר יקדישו לשכנו יהיה בחוך צני ישראל (י) שיקיפו המשכן צד' דגלים, ואלו כי דברים אלו הם חשובה למה שתשקו ישראל (צמ"ר פ"ב) צראותם בהר סיני שהיה צ"ה מוקף צדגלי המלאכים והוא אות בחוכם ותשקו אהב להיות כן בחוכם, ולא צאה החשובה מנחון לבות לא) ואמר ועשו לי מקדש ושכנתי כמו כן בחוכם :

ט. כבר אשר וגו'. בפסיקהא (רצתי ע"ז) אמרו כשאמר ה' למשה ועשו לי וגו' נבהל משה ואמר לפניו הלא השמים ושמי השמים לא יכלכוהו וגו' עד שאמר לו הקב"ה לא כמו שאתה סובר אלא כי קרשים וכו' ע"כ, ול"י מי עמד בצוד ה' ומשה ענדו לדעת כל הדברים שעברו צנייהם, והגם שכל דבריהם דברי קבלה הם עכ"ז לא יצטרך דבר

אור בהיר חסון למעלה. (כט) שאם לא כן מנין לו שהוא מנוה לדורות. (ל) פירוש צאמע. (לא) פירוש הגם שלא הולילו מתשנתם מכה אל הפועל. (לב) וכמו שכתב רש"י ז"ל, ותיבת וכן תעשו הוא דבר צפני עזמו לדורות. (לג) וסיים מאמרו. (לד) לשון הוה, כלומר, עתה אני מראה אותך, וזה עדות שאין הפירוש ככל וגו' כמו שאני עתיד להראות לך כל פרט ופרט צעת אונך, וזה ראייה צ' שאין זה גזירת ועשו לי מקדש, אלא היא גזירה על אלה העולם שנשאר צין השורות. (לה) כאומרו את תבנית המשכן

לפט בהיר בעשייה כנגד עשרה מאמרות שבהן נראה העולם * רש"י

קרות כחפות האפור ולא היו בהם שום אבן אלא חלולים למדת שתי קלות השררות, והאבנים היו למעלה מהם בגובה כחפות הכהן, ומה שדרשו חז"ל בגמ' מילואים מלשון שלימים לכל חניף עליהם צהל, הוא דרך דרוש מיתור אומרו משוברים יהיו צמילואותם, אבל פשט הכתוב לא זו ממקומו, ואחר כל זה נחלו כל המיחות ועטות הרמב"ן ז"ל עיין שם (רא"ם) : (כב) וכמו שפירשו שאבני שהם אינו כולל אבנים שצחשן ואבני מילואים אינו כולל אבני האפור : (גג) פ"י נאמרים ע"ש העמוד, כי עד עתה לא ידענו פירושה כי לא זכרו צ' צדדים אלו בכל המקרא לדעת תוארם ומערכתם רק מה שנלמד מן הכתובים שצ"פ תורה : (כד) כבר אמרנו שכל למיד הקישור שנאמר אלל הקב"ה בהקרה שפירושו לשמו, כי לא שייך אלו לרבי, וחזן מה כאלן היחור ג"כ מכרית, שהלא מאומרו ושכנתי בחוכם נשמע שהוא לי לרבי, ועוד אם פ"י לי לרבי הול"ל ושכנתי "בחוכם" לא בחוכם, ועיין לעיל אות א' בפירושינו ויקחו לי, לי לשמי, והבסיף רש"י לומר בית קדושה, שאין מקדש שם העלם, כי משכן שמו, אלא שם תואר הוא, וענין רוחני הוא, ולא שייך בו עשייה, וחסר מן הכתוב, וכאלו אמר ועשו לי בית מקדש שינוי נוסחאות : * משבצת.

במדרש שאינו מקום לבנות בו צינן אבנים שיעשה משכן כסוד האומר, ותמלא שכתב רמב"ם צפ"ח מהלכות בית הבחירה מלח עשה לעשות בית לה' דכתיב ועשו לי מקדש ע"כ, וטעמו הוא משניו הלשון כמו שכתבנו (ט), עוד יראה צאומרו ועשו לי מקדש כי משה עושים אותו לשמו יתבי צאומרו לי הגם שעדיין לא שרחה בו שכינה הרי הוא מקדש ודין קודש יש לו :

ושכנתי בחוכם, ולא אמר בחוכו לומר שהמקום אשר יקדישו לשכנו יהיה בחוך צני ישראל (י) שיקיפו המשכן צד' דגלים, ואלו כי דברים אלו הם חשובה למה שתשקו ישראל (צמ"ר פ"ב) צראותם בהר סיני שהיה צ"ה מוקף צדגלי המלאכים והוא אות בחוכם ותשקו אהב להיות כן בחוכם, ולא צאה החשובה מנחון לבות לא) ואמר ועשו לי מקדש ושכנתי כמו כן בחוכם :

ט. כבר אשר וגו'. בפסיקהא (רצתי ע"ז) אמרו כשאמר ה' למשה ועשו לי וגו' נבהל משה ואמר לפניו הלא השמים ושמי השמים לא יכלכוהו וגו' עד שאמר לו הקב"ה לא כמו שאתה סובר אלא כי קרשים וכו' ע"כ, ול"י מי עמד בצוד ה' ומשה ענדו לדעת כל הדברים שעברו צנייהם, והגם שכל דבריהם דברי קבלה הם עכ"ז לא יצטרך דבר

אור בהיר חסון למעלה. (כט) שאם לא כן מנין לו שהוא מנוה לדורות. (ל) פירוש צאמע. (לא) פירוש הגם שלא הולילו מתשנתם מכה אל הפועל. (לב) וכמו שכתב רש"י ז"ל, ותיבת וכן תעשו הוא דבר צפני עזמו לדורות. (לג) וסיים מאמרו. (לד) לשון הוה, כלומר, עתה אני מראה אותך, וזה עדות שאין הפירוש ככל וגו' כמו שאני עתיד להראות לך כל פרט ופרט צעת אונך, וזה ראייה צ' שאין זה גזירת ועשו לי מקדש, אלא היא גזירה על אלה העולם שנשאר צין השורות. (לה) כאומרו את תבנית המשכן